Öbür dünyadan

Gecikmiş bir mektub

— Nazım İzzet Poroya —

Bir kelime uçurarak burdan Mithat Cemale
İhtifalin ferdasında gittim Namık Kemale

Konferanslar veriyordu edebî ve siyasî
Toplanmıştı etrafına Hâmid, Ekrem, Şinasi

Anlattığı bahislerde yok diye bir kusuru
Saygılarla anıyordu hepsi İhsan Sunguru ...

Sinirlice gördüm fakat aralıkta Fikreti
Sözlerinden pek belliydi kendisinin hiddeti:

«Dinlediğim nutuklardan hayhsımın özü yok!
Demek henüz çok hatibin tek cümlelik sözü yok!

Fakülteler bülöf yaptı gene zayıf bir ketenle
Nece narin profesör ve yalınkat doçentle!

Böyle yavan lâkırdıya insan nasıl dayansın
Türkçesinden daha bitik hepsi bizim Ajansın!»

Münakaşa filan gerçi değil benim mutadım,
Lâkin gene dedim ki ben: A efendim, üstadım,

Yüksek gönül bu şeylere bakar dâim yüceden
Deve boyun eğmiyenler, öc alır mı cüceden?

Ancak daha yatışmadan onun titiz melâli
Karşımıza gelmiş gördük tekrar Namık Kemali:

«Dünyadayken sanırdım ki beşer adam olacak
Ve bir değer vermeyecek ne haça, ne turaya:

Gene tutup zannettim ki yer hayırla dolacak
Fakat zihnim altüst oldu geleli ben buraya!

Fazileti Tanrı sandım, doğruluğu âlihe
Lâkin şimdi akıllandım bakıp biraz Falihe.

Evet beni Falih oğlum dilşad etti doğrusu,
Doğru, düzgün görüşile irşad etti doğrusu:

Lâkin henüz unutmadım dünyadaki halimi
Tâ göklere çıkarırdım görünce bir âlimi.

Bilmem niçin demezdim ki «Canım o da insandır:
O da bir gün yoldan sapar, o da Haktan usanır:

Arasında tektük sağlam temellisi varsa da
Ekser bina kerpiçtendir, şu zavallı arsada.»

Nasıl gaflet içindeydim, o ettiğim ne işti,
Evet açık söylüyorum, fikrim iyce değişti.

Fakat sakın sanmayın ki eksilmiştir kederim,
Ben her zaman yazmıştım ya, gene tekrar ederim:

Vatan aşkı sert yeledir hanım saçı değildir,
Ölüm esir yaşamaktan daha acı değildir!.

FAZIL AHMED AYKAÇ

Sun'î ipek fabrikası

Cumhuriyet idaresinin Gemlikte kurduğu bu müessese; sanayide kullanılan sun'î ipeği yetiştiriyor

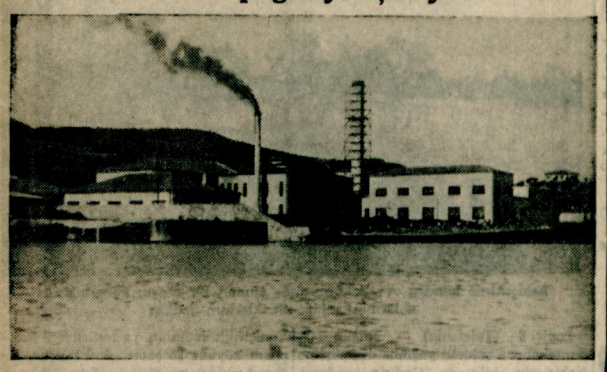

Sun'î ipek fabrikasının haricden görünüşü

Bursa (Hususî muhabirimizden) — Gemlikte Türkiyenin yepyeni, ve yaptığı iş itibarile pek enteresan bir fabrikasını gezdim. İlk defa gördüğüm bu fabrika, büyük bir iftiharla göğsümü kabarttı. Çünkü: Buradaki muazzam makinelere ve ağac kütüğünden incecik ipek tel çıkaran bütün bu modern tesisata Türk çocukları kumanda ediyordu. Bence fabrikanın en büyük hususiyeti bu idi. Ve bu koca fabrika Türk işçisinin kabiliyetli elile işleyordu.

Dünyada mevcud emsali arasında en yeni ve en son tip tesisatla mücehhez olan fabrikanın çıkardığı sun'î ipeğin evsafı şüphesiz diğerlerinden daha üstün bir vaziyettedir. Ağacın yapraklarını yiyerek ağzımdan ipek fışkırtan böcek gibi, bu fabrikanın bir ağzı da sellöz denilen ağac gövdesinden yapılmış bir mukavva parçasını yutuyor, onu muhtelif dairelerinde türlü türlü muamelelerle evire çevire yapışkan bir mayi haline getirdikten sonra bir tüpün ucuna takılan gözle görülemiyecek kadar küçük deliklerden ibaret altın yüksüklerden fışkırtarak gene bir mayi içinde donduruyor ve böylece onu ipek haline getiriyor.

İşte, sanayide kullanılan sun'î ipek bu suretle meydana geliyor. Fakat onu bu hale getirinceye kadar ağac kütüğünden yapılmış zavallı mukavvalar ne çileler çekmiyorlar? Kaç depova, kaç kazana ve ne kadar kimyevî sulara dalıp çıkmıyorlar? İnsan zekâsının bulduğu bu ince işi makinelere mal etmek her halde kolay olmamıştır.

Bu muazzam müessese kimyevî teamüllerin dünyada neler yapmaya muktedir olduğunu göstermek bakımından cidden dikkate ve hattâ hayrete şayandır. Ağacın yaprağını yiyen ipekböceği ağzından tabiî ipek fışkırtırken burada ağacın gövdesinden bir kalıba sokulan bir mukavva parçası bize sun'î ipek veriyor.

Bu fabrikanın bir senede devlete verdiği vergi miktarı yarım milyon lirayı buluyor. Şimdilik ilk maddesi Avrupadan, bilhassa Çekoslovakya ve İsveçten geliyor. İzmitteki sellöz fabrikası henüz buraya ilk madde veremiyor. Fakat ileride bu madde de dahilden tedarik edilecektir.

**

Bursa ovası gene sellerin tehdidine maruz

Bursa (Hususî) — Bursa ovasında yapılan kanalların bir kısmı, Uludağdan sür'atle inen dere ve sellerin taşıdığı toprak, çakıl ve kumlarla yavaş yavaş dolmaya başlamıştır. Bu sebeble kanalların bazı noktalarından sular civar araziye taşmaktadır. Nafıa su işleri idaresi bu gibi mıntakalarda tedbirler alacaktır. Fakat bu kanalların esaslı surette, sular çekildikten sonra temizlenmesi lâzımgelmektedir. Aksi halde bu kanallardan günün birinde istifade edilememesi melhuzdur.

Gemlik yolu üzerindeki Köprübaşı çiftliği yanından açılmış olan kanalın üstündeki köprü bu şekilde çakıllar ve kumlarla tıkanmış olduğundan sular etrafa yayılmaktadır. Diğer kanal manzumesi arasında da toprak ve çakıllarla dolan, sazlarla kaplanan kısımlar vardır. Bunların sular çekilir çekilmez tathiri mühim bir mesele halini almış bulunmaktadır.

Doğru değil mi?

Bu duvarları esaslı surette tamir etmek lâzım

İstanbul Erkek lisesi bahçesinin nihayetindeki «Cumhuriyet» kazniosu bahçesinin yanından Postanenin arkasına inen yokuşun iki tarafındaki asırdide duvarlar bundan bir kaç ay evvel ansızın çökmüş ve her tarafı küçük dağlar cesametinde moloz yığınları kaplamıştı. O zaman yaptığımız neşriyatı nazarı dikkate alan Belediyemiz, sokağı temiziletmiş ve duvarları tamir ettirmişti. Son günlerde bu duvarların yokuşun en alt noktasına tesadüf eden kısımları yeniden yıkılmaya hazır bir vaziyette kabarmış ve eğilmiştir. Bu sokaktan o civardaki fabrikalarda çalışan bir çok işçiler sık sık geçmekte, bilhassa yüzlerce müvezzi çocuk orada toplanıp gazetelerini paylaşmaktadırlar. Küçük bir ihmal yüzünden bir çok vatandaşın hayatına mal olacak bir tehlike vukuuna meydan vermemek için Belediye mühendisleri hemen bu duvarları yeniden muayene ederek onların esaslı surette tamirine tevessül etmelidirler, diyoruz.

Doğru değil mi?

Ekmek fiatına zam yapılacak

Fiat Murakabe komisyonu dün karar verdi

Fiat Murakabe komisyonu dün un ve et meseleleri üzerinde kararını vermiştir.

Fiat Murakabe komisyonu un fiatları üzerind eyaptığı tetkikler neticesinde değirmencilerin fiatı yükselten sebebler bulunduğu hakkında bir kaç haftadanberi yaptıkları müracaatleri haklı görmüştür. Filhakika değirmencilere 9,25 kuruştan mal olması lâzım gelen Toprak Mahsulleri Ofisinin şehrin ekmeklik buğday fiatının 9,50 kuruşa yükseldiği ve bunun da un fiatlarına tesir ettiği tespit olunmuştur. Diğer taraftan 30 senedenberi cari olup 15 gündenberi Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından kaldırılmış olan alıcı lehine yüzde bir firenin tekrar verilmesi için Ticaret Vekâletine müracaat edilmiş olmakla beraber cevab gelinciye kadar bu farkın kabulü muvafık görülmüştür.

Komisyon bu cihetleri tespitten sonra ekmeklik unun çuvalının 1040 kuruş yerine 1060 kuruşa çıkarılmasına karar vermiştir. Bu suretle ekmek fiatlarına da on para zam yapılması icab edecektir. Fakat bu kararı narh komisyonu verecektir.

Et meselesi

Komisyon, dünkü toplantısında et meselesini de tetkik etmiştir.

Toptancı kasablar, bugünkü şartlar içinde toptan et satışlarından sonra kasablara kiloda on kuruş verilmesinin imkânı olmadığını raporlarile izah etmişlerdir. Komisyon et fiatlarına bir zam yapılmış olsa da toptancıların isteklerine uyulduğu takdirde bu zammın çok fazla olması icab edeceğini görerek başka bir formül bulmuştur. Bu formül bir tecrübe olarak et fiatlarını on beş günde bir narhla tespit etmek şeklinde olacaktır. Bu formül Ticaret Vekâletine teklif edilecektir.

Ayakkabı fiatları

Komisyon dün de ayakkabı fiatları ve mevcud nümuneler üzerindeki tetkiklerine devam etmiştir.

Arabacı kavgasının sonu

Haydar ve Hüseyin adlarında iki arabacı Vefada Kâtibçelebi caddesinde iş yüzünden kavgaya tutuşmuşlardır. Kavgayı ayırmak üzere iki arabacının arasını bulmak istiyen ayni caddede kömürcü Hüseyin Küser, iki tarafı yatıştırmağa çalışırken, Haydar bu müdahaleye kızmış ve tabancasını çekerek zavallı kömürcüyü yaralamıştır.

Kömürcü Hüseyin hastaneye kaldırılmış, Haydar yakalanmıştır.

Şehir ve Memleket Haberleri

İngiltereye 40 bin balya tiftik satıldı

Bu satış üzerine piyasa derhal yükseldi

Yapağı ve tiftik İhracat Birliğile İngiliz korporasyonu arasında İngiltereye tiftik ihracatı için bir anlaşma yapılmıştır. Bu anlaşma mucibince, İngiltere memleketimizden ilk parti olarak 40,000 balya tiftik alacaktır. Bu tiftikler İstanbulda teslim olunacak ve bedeli burada karşılanacaktır. Satış bugünün piyasası üzerinden yapılmıştır.

1940 senesinin ilk aylarında bir tevakkuf devresi geçiren tiftik fiatları bundan sonra devamlı şekilde yükselmiştir. Bilhassa son üç ay zarfında merkezî Avrupa ve şimal memleketlerinin daima serbest dövizle yaptıkları mubayaat neticesinde fiatlar pek hızlı olarak artmıştır. Bu itibarla yeni satışlardan piyasa fevkalâde memnun bulunmaktadır.

İngiltereye sevkolunacak bu ilk tiftik partisinden sonra diğer partilerin sevki beklenmektedir.

10 bin çuval kahve

Memleketimize gelmek üzere 10,000 çuval kahvenin Portsaide muvasalat etiği dün alâkadar makamlara gelen malûmattan anlaşılmıştır. Bu kahvelerin biran evvel memleketimize getirilmesi için teşebbüs yapılmıştır.

Diğer taraftan gümrüklerde bulunan 1300 çuval kahvenin ancak 300 çuvalı derhal ithal olunabilecek vaziyette bulunmaktadır. Mütebakisinin fiatı çok yüksek olduğundan bunlar için Ticaret Vekâletince bir formül düşünülmektedir.

Takas muamelesi

Takas Limited şirketi Hong-Kong, Kanada ve Yeni Zelânddan maada İngiliz İmparatorluğu memleketlerile İngiliz lirası sahasına dahil memleketlere aid takas muamelâtını Cumhuriyet Merkez Bankasına devretmektedir. Bu memleketlere aid ticarî işler badema Merkez Bankasınca tedvir olunacaktır.

Japon takası

Japonyaya da aramızda ticaret anlaşması bulunmıyan memleketlere tatbik olunan enterşanjabl takasının tatbiki münasebetile evvelce yüzde 120 ye kadar yükselen Japon takası çok düşmüştür. Bu takastan istifade ederek memlekete girecek olan ve şimdiye kadar gümrüklerde bulunan Japon malları da bundan istifade edecektir.

Gümrüklerde bulunan Japon kumaşlarının manifatura İthalât Birliği elile ithal olunup olunmıyacağı Ticaret Vekâletinden sorulmuştur.

Dünkü ihracat

Dün şehrimizden 300,000 liralık ihracat yapılmıştır. Bu ihracat meyanında Almanyaya yaprak tütün, Bulgaristana balık ve portakal, Rumanyaya ceviz içi ihracatı mühim bir mevki tutmaktadır.

Amerikadan getirilecek demir

Amerikadan demir ithalâtı için hükûmetçe akreditif verilmesi üzerine dün demir ve madenî eşya ithalât birliğinde iki büyük toplantı yapılmıştır.

Amerikadan getirilecek demir ve madenî malzeme için komisyonculuk yapmak istiyen komisyoncularla muhtelif Amerikan firmaları mümessilleri demir ithalât birliği komitesinin de iştirakile bir toplantı yapılmış ve her firma mümessili ve komisyoncunun S. İ. F. İstanbul veya F. O. B. On Board teslim müddeti, ne miktar verilebileceği ve çeşidler hakkında önümüzdeki cumartesi günü ve kat'î cevabın da ayın 14 üncü günü öğleye kadar birliğe bildirilmesine karar verilmiştir.

Tramvay ve elektrik malzemesi getirmek için tetkikler

Vali ve Belediye Reisi Lûtfi Kırdar dün İstanbul tramvay ve elektrik idaresine giderek idarenin ihtiyacı olan ray ve bandaj malzemesi hakkında tetkikatta bulunmuştur. Alınan malûmata nazaran Amerika serbest dövizle, Rumanya ve Macaristan ise pik demir veya kromla ve diğer bazı maddelerle mübadele edilmek suretile ray ve bandaj vermeğe talibdirler.Tramvay ve elektrik idaresi müdürü Hulki Erem yakında Ankaraya giderek bu teklifler hakkında hükûmete izahat verecektir. Zira bu tekliflere müspet cevab verebilecek makam doğrudan doğruya hükûmettir. Hükûmet müspet cevab verdiği takdirde derhal mezkûr malzemeden lüzumu kadarı sipariş edilecektir.

Enteresan bir konferans

Beş bin sene evvelki Sümer musikisi

Beyoğlu Halkevinde verilen konferansta Sümer musikisinin Türk musikisine olan yakın alâkası izah olundu

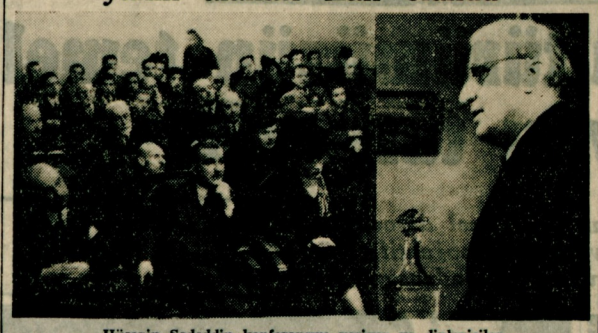

Hüseyin Sadeddin konferansını veriyor ve dinleyiciler

Hüseyin Sadeddin Arel tarafından dün akşam saat 17,30 da Beyoğlu Halkevinde, bundan (5000) sene evvel, Türklerin ilk ceddi sayılan Sümerlerin musikisine aid çok şayanı dikkat bir konferans verilmiştir. Hüseyin Sadeddin, gerilemenin yegâne makbul olduğu yer, tarih sahası olduğunu kaydederek konferansına başlamış, ve Sümerlilerin Türk oldukları ve kullandıkları dilin, türkçenin en eski şekli olduğu garaz ve taassub gibi tesirlere kapılmıyan müelliflerin tasdiki altında bulunduğunu söyledikten sonra, sözüne devam ederek demiştir ki:

«— Sümer medeniyeti Milâddan evvelki 3500 senesine musadif bir devrede tam inkişafını bulmuştu. Sümerlilerin Türk olduğu kabul ve medeniyetlerinin Milâddan 3500 sene evvel inkişaf halinde bulunduğu teslim edilince, bugün, eski Türk musikisinin en az 5000-5500 senelik bir maziye sahib olduğu meydana çıkar.»

Hatib, bundan sonra Sümer musikisi hakkında İngiliz âlimlerinden Galpin'in uzun tetkiklerde bulunarak ele geçirdiği tabletler üzerindeki çivi yazısı ile yazılmış musiki notalarını deşifre etmeğe muvaffak olduğunu ve tetkiklerinin neticelerini Sümerlilerin musikisi unvanlı ingilizce bir eserde neşrettiğini anlatmış, ve bu eserden elde ettiği malûmata istinaden Türk musikisinin o devirdeki vaziyetini izah ederek demiştir ki:

«— Muhtelif milletlerin musikilerinde kullanılmakta olan sazların hemen hepsinde, Sümer musikisinden birer örnek görüyoruz. Bu arada hârp, lyr, tanbur, ud, santur, kanun, çenk, davul, flüt, ney gibi musiki aletlerinin ağababaları da bu eski eserlerde bütün hüviyetlerile görülüyorlar. Bunlar, gerek bizzat sazlardan bazılarının mevcudiyetile ve gerek taşlar üzerindeki kabartma resimlerle meydana çıkmaktadır. İngiliz müellifi kitabında bir tabletten deşifre ettiği Sümer notasile yazılmış bir ilâhinin bugünkü garb notasına çevrilen notasını da dercetmiştir.»

Konferansın sonunda Halkevi Koro heyeti tarafından, bir Sümer ilâhisi teganni edilmiştir.

Bu ilâhinin, büyük Türk bestekârı Itrinin meşhur (na'at) ı aralarındaki benzerlik bilhassa nazarı dikkati celbetmiş ve toprak altından gelen bu 5-6 bin senelik ses, konferansi dinliyenler üzerinde büyük tesirler husule getirmiştir.

ADLİYEDE

Bir iftira davası

Leylâ isminde genc bir kadın aleyhine Niyazi adlı biri tarafından açılan iftira davasına, dün altıncı cezada bakılmıştır.

Niyazi, «Bu kadın, Ziya adlı biri tarafından bıçakla boğazı kesilmek suretile yaralanmıştı. Halbuki Ziyayı ele vermiyerek, polise beni yakalattırdı. Bu yüzden nahak yere karakola, sorguya götürüldüm. Cezalandırılmasını isterim» demiştir. Leylâya ne diyeceği sorulunca, o da, kendisini hakikaten Ziyanın yaraladığını, işin içyüzü anlaşıldıktan sonra Ziyanın altı ay, yirmi üç gün hapse mahkûm olduğunu, şimdi de hapiste bulunduğunu söylemiştir. Önce Niyaziye isnadda bulunmasının sebebini de, «çünkü, Ziya kendisinden korkulacak bir adamdır. Beni tehdid ederek, öyle söylemeğe zorladı. Korktum, evvelâ Niyazıden davacı oldum, amma Ziyanın muhakemesinde Allah için doğrusunu anlattım» diye izah etmiştir.

Muhakemenin devamı, şahidlerin çağırılmasına bırakılmıştır.

Bir ihtikâr maznunu tevkif edildi

Salamon Eskinazi adlı bir tacir, toptan olarak düzinesi 230 kuruşluk elektrik ceb feneri pillerini düzinesini 325 kuruştan satmak ve bu suretle ihtikâr yapmaktan Adliyeye verilmiştir. Sultanahmed ikinci sulh ceza mahkemesinde sorguya çekilen Salamon Eskinazi «Ben, Milli Korunma kanununa muhalif harekette bulunmadım. Bu pilleri kendim düzinesini 270 kuruştan alarak, normal fiatla elden çıkardım» demiştir. Hâkim Salâhaddin Demirelli, sorguyu müteakib Salamon Eskinaziyi tevkif ettirmiştir.

Kahve ihtikârı yapan bir bakkal

İzmir 6 (Telefonla) — Sadırvan altında İbrahim namındaki bakkal çekirdek kahveyi 280 kuruşa sattığından yakalanmıştır.

MÜTEFERRİK

Şehir Meclisinin bugünkü içtimaında konuşulacak meseleler

Şehir meclisinin bugünkü toplantısında Üsküdar tramvayı idaresinin Evkaf, İş Bankası, tramvay idaresi ve diğer müesseselere olan borclarının tesviyesi hakkındaki itilâfname müzakere edilecektir. Bu suretle Belediye mezkûr müesseseye sahib olacaktır. Ve Üsküdar tramvayları İstanbul tramvay idaresine bağlanacaktır.

Diğer taraftan Büyük Millet Meclisine verilecek bir kanun lâyihası ile Evkafın mezkûr idaredeki hissesinin Belediyeye satılması için Meclisin muvafakati alınacaktır.

Bina vergilerine yapılan zam

Pasif korunma itfaiye teçhizatının tamamlanması için Belediyenin bina vergilerine yüzde bir zam icrasına karar verdiğini, fakat Dahiliye Vekâletinin bunu kanuna uygun bulmadığını yazmıştık. Vekâlet bunun esasını muvafık görmektedir. Yalnız tatbik edilebilmesi için lâzımgelen kanun lâyihasını hazırlamaktadır. Bu lâyiha meriyete girdikten sonra tahsilât yapılacaktır.

Ahçı çırağını yaraladı

Fatihte Tekir sokağında 4 numarada oturan ve Küçükpazarda toptancılık yapan Mehmed, Tahtakalede ahçı çırağı Osmanla alacak yüzünden kavgaya tutuşmuştur.

Kavga esnasında Osmanı bir hayli döven Mehmed, bir aralık eline geçen bir kâseyi de atarak ahçı çırağını başından da yaralamıştır.

Mehmed yakalanmış, Osman tedavi altına alınmıştır.

HEM NALINA MIHINA

Lord Lloyd

İngilizler için, genc denilecek bir yaşta ölen Lord Lloyd, Türkiyeyi ve Türkleri tanıyan ve tanıdığı için de seven bir İngilizdi. Kelimenin tam manasile bir centlmen olan Lordla, Londrayı ziyaret ettiğimiz zaman tanışmıştık. Lordluk, her zaman asalet ifade etmez; çünkü İngiltereye büyük hizmet edenlere de verilen bir unvandır. Vatanına hizmet eden her İngilizin, mutlaka asil bir aileye mensub olması icab etmez. Lord Lloyd'un lordluğu babasından irsen mi aldığını, yoksa memleketine hizmet ederek mi kazandığını bilmiyorum; fakat, o, fıtreti itibarile hakikaten bir lorddu; münevver İngilizlerin ekserisi gibi, nazik, kibar, bir adamdı.

Lord Lloyd'le tanıştığımız zaman o, nazır değildi? British Council denilen ve ecnebi memleketlerle kültür ve dostluk münasebetleri tesisi vasifesile mükellef olan teşekkülün reisi idi; fakat, İngiliz siyaset âleminde, çok büyük bir nüfuz sahibi idi. Nitekim, çok geçmeden, Çörçil kabinesinde Müstemlekât Nazırı olmuş ve son zamanlarda, Lordlar Kamarasında hükûmetin mümessili ve sözcüsü olmak vazifesi ona verilmişti.

Lord Lloyd, Londrada Türk heyeti şerefine verilen resmi bir ziyafette, bize büyük bir sürpriz yapmıştı. O, ingilizce irad ettiği nutkun bir yerinde, birdenbire kendi lisanını bırakarak bizim dilimizle hitaba başlamıştı. O zamana kadar Lordun türkçe bildiğinden haberimiz yoktu. Şivesi, sadece, İngiliz harflerile yazılmış türkçe bir nutku ilk defa okuyan bir İngilizin şivesine benzemiyordu; Lordun türkçe bildiği muhakkaktı. O zaman, koca salonu dolduran Türkler gibi, İngilizler de, hatibin türkçesini şiddetle alkışlamışlardı. Geçen sene, Erzincan zelzelesi münasebetile Londra radyosunda türkçe bir hitabe irad ederek Türk milletini teselli ve taziye etmiş olan Lord Lloyd, türkçe ve arabca ile beraber, yedil dil bilirdi.

Üniversiteden çıktıktan sonra Yakınşarkta, Orta Asyada, Tibet'te, İran körfezinde seyahat etmiş, bir çok memleket görmüş olan Lord Lloyd Balkan harbini ve Makedonya çetelerinin faaliyetini Enver Paşa ile beraber takib etmiştir.

Türkiye ile İngiltere arasında çıkan Akabe körfezi hâdisesini halle memur edilmiş; bu vesile ile bütün Yemeni dolaşmıştır. 1914 te meb'us iken silâh altına davet edilmiş ve meşhur Yeomanry tugayına verilmiştir. Birkaç ay sonra Lord Kiçner onu, Süveyş kanalının muhafazasını teşkilâtlandırmağa memur etmiştir. Birinci kanal seferimiz akim kalınca Lord Lloyd, Anzaklarla beraber Çanakkaleye çıkarılmış, ilk muharebelere iştirak etmiştir. Sonra hususî bir vazife ile Çar İkinci Nikola'nın nezdine gönderilmiş, oradan tekrar Mısıra dönmüştür. İngiliz ordusu kanalı geçip Filistine karşı harekâta başladığı zaman o gene Yeomanry atlı piyade tugayına verilmiştir. İlk Gazze muharebesi, İngilizlerin mağlûbiyetile neticelendikten sonra, Lord Allenby, Lord Lloyd'i Hicaza, isyan eden Şerif Hüseynin yanına göndermiştir. Lord Lloyd, orada meşhur Lawrence'in yanında cesaretle harbetmiş ve yaralanarak İngiltereye dönmüştür.

Versay muahedesi müzakere edilirken Lord Lloyd, konferansta şark işleri müşavirliğini yapmıştır. Sulhtan sonra, Bombay valisi olmuş, İndus nehri üzerinde, kendi ismini taşıyan sulama tertibatını yaptırmıştır. Bundan sonra Allenby'nin yerine Mısır fevkalâde komiserliğine tayin edilmiştir. Dört sene hizmetten sonra, Mısırla İngiltere arasında akdedilecek muahede hakkında, o zaman iktidar mevkiinde bulunan amele partisile anlaşamadığından istifa etmiştir.

Lord Lloyd, şiddetli nazi aleyhtarı İngiliz devlet adamlarından biri idi.

Lord Lloyd, Türklerle harb meydanlarında da karşılaştığı için, bizi çok iyi tanımış, merd ve civanmerd milletimizi daha çok sevmiştir. Lordun, Türk - İngiliz dostluğunun kurulmasında hizmeti vardır. Bir müddet evvel memleketimize gelerek Ebedî Şef Atatürk tarafından kabul edilmişti. Lordun o zamanki gayriresmî ziyareti, bugünkü sıkı dostluğun tecessüsüne doğru atılmış bir adım olmuştur.

İngiliz milleti, bu nazik ve kibar, fakat enerjik ve teşkilâtçı Lordun ölümile ayni zamanda asker, diplomat, devlet adamı ve müstemlekeci bir şahsiyetini kaybetmiştir. Lordun şahsında, mümtaz bir dost kaybetmiş olan Türk milleti de onun ölümünden teessür duymuştur. Dost ve müttefik memleketi taziye ederiz.

Tekirdağ köycülük kongresi

Tekirdağ 6 (a.a.) — Tekirdağ vilâyeti birinci köycülük kongresi bu gün Vali Salim Gündoğanın bir nutku ile açılmıştır. Müzakerelere başlanmadan önce delegeler Ebedî Şef Atatürkün aziz hatırasını tebcil için üç dakika sükût etmişler ve Milli Şef İsmet İnönüye, Başvekil doktor Refik Saydama ve diğer büyüklerimize tazim ve bağlılıklarını izhar ve ifade etmişlerdir. Umumî Meclis azaları idare şube reisleri ve nahiye müdürlerinden mürekkeb olan bu kongre, geçmiş yıllarda yapılan köy işlerinden alınan neticelere göre, gelecek yıllarda yapılacak işler için beş yıllık bir köy çalışma programı hazırlıyacaktır.

CUMHURİYET

Nüshası 5 kuruştur.

Abone serait

	Türkiye için	Haric için
Senelik	1400 Kr.	2700 Kr.
Altı aylık	750 »	1450 »
Üç aylık	400 »	800 »
Bir aylık	150 »	Yoktur

Dikkat

Gazetemize gönderilen evrak ve yazılar neşredilsin edilmesin iade edilmez ve ziyanından mes'uliyet kabul olunmaz

Küçük hikâye

Kıskançlık

Leman Ahıskal

Sezai karısını çıldırasıya seviyordu. Fakat karısının kendisini sevdiğinden şüphesi vardı. Bunu da bir türlü kurcalayamıyordu. Şüphesinin hakikat olup olmamasından çok korkuyordu..

Bir gün dostlarından birisi Sezaiye bir tavsiyede bulundu. Karısını kıskandıracak çarelere başvurmasını, gözü dışarıda imiş gibi davranmasını hatırlattı... Ve ısrar etti... Seven mutlaka kıskanır.. Bunu Sezai de biliyordu. Çünkü karısını çılgınca kıskanıyordu... Hattâ o derecede ki; İnce bir ipekli giymiş olsa. bir bahane bularak çıkartmağa çalışıyor, kendi gözüne hoş görünen karısının bütün hareketlerini tenkid ederek kabalaştırmağa gayret ediyordu... Nihayet Sezai karar verdi ve tatbikatına geçti.. Akşamları eve gec geliyor, bazı günler üstüste saatine bakarak sabırsızlık eserleri gösteriyor, boyunbağlarının en göze çarpanlarını kullanıyor, her sabah tıraş oluyor, kremini, pudrasını, esansını ihmal etmiyordu... Fakat karısında bir kıskanma başlangıcı sezemiyordu...

Bir gün, arkasından başka bir gün Naciyeye (Bir dost) imzalı mektublar geldi... Ve bu mektublar devam etti... Bir tanesinde deniliyor ki:

«Sayın Bayan...

Kocanız olacak Sezai, sizin gibi genc ve güzel karısını ihmal etmek budalalığında bulunarak, kulübde pomat ve boya paleti haline gelmiş yosmalarla ömür sürmeğe utanmıyor... Herkese karşı «zavallı!.» mevkiinde kalmamakhğınız için haber vermeyi muvafık buldum... Bunu biraz da dostluk bağlarımıza bağışlayın... İmza... Bir dost»

Bu mektub karşısında Naciye hiddetlendi... Sezaiyi bir iki sorgudan geçirdi... Fakat hiç belli etmek istemiyordu... Arasıra Sezaiye sezdirmeden kulübe gitti, kapıyı gözetledi... Fakat hiçbir ipucu ele geçiremedi... Gelen mektubların arkası da kesilmiyor, her gün bir ihbar oluyordu... Nihayet son gelen mektub dehşetti... Hem de kendisine itham edecek deliller veriliyordu... Mektub hulâsa olarak şöyle idi:

«Kocanızın hareketleri ve ihanetleri devam edip gidiyor... Bu gece kulübe diye çıkacak ve bir bayanın evine gidecektir.. Şunlara dikkat edin:

1 — Kulüb on ikide kapanır...

2 — Bir erkeğin en yakın çürüm ortağı mendilidir... Kontrol ederseniz karmen lekeleri sözlerimi teyid edecektir... İmza yerinde gene. Bir dost..

Bu onuncu mektubdu... Sonuncu olacaktı. Sabırsızlanmağa başladı. Bir ara kulübe gitmek istedi, sonra vazgeçti.. Saatler yıl kadar ağırdı... Nihayet işte on iki oldu... Kulübde ise bir çeyrek saate kadar gelirdi... Gözü yelkovanın hareketinde oldukça saniyeler geri geri çalışıyorlardı... Yarım, bir, buçuk gene gelen yok... Mektubun doğruluğuna inanmağa başladı... İkiye doğru apartıman kapısı açıldı Naciye elektriği söndürdü, uyuyor gibi arkasını döndü. bekledi.. Sezai yatak odasına girdi. Elektriği yaktı... Bir iki dolaştı. Tam bir sigara yakacağı sırada Naciye gerinerek yatakta doğruldu... Sezai:

— Seni uyandırdım nonoşum, dedi.. Kusura bakma...

Naciye bu alay karşısında çılgına döndü:

— Saat kaç beyefendi... Şimdiye kadar nerede idin?.

— Her zamanki gibi kulübde..

— Kulüb bu saate kadar açık kalır mı?.

— Briç partisine daldık, bitirmeden kalkmadık...

— Ya öyle mi?. Kimlerle acaba?

— Kimlerle olacak Naciye... Her zamanki arkadaşlarla..

— Maşallah... Ya yanınızdaki bayan kimdi?.

— Hangi bayandan bahsediyorsun?.

— Demek ki sayısını, çeşidini unutacak kadar boldu, öyle mi?.

Yatağından fırladı ve Sezainin cebinden mendili çekti, ağırdı. Gözüne yayılmış, dağıtılmış bir karmen lekesi çarptı... Fazla bir şey düşünemedi. Sezainin yüzüne o mimik elile öyle bir tokat attı ki. gözünden ateş çıktığını farketti... Kendini yatağın üstüne boyluboyuna bırakarak hıçkırmağa başladı.

Sezai hayret içindeydi... Kahkahalarla gülüyordu.. Yavaş yavaş Naciyenin yanına oturdu, omuzlarından tuttu. Kendine doğru çevirdi...

— Bana bak benim güzel Naciyem, dedi... Artık her şey yoluna girecek.. Beni sevdiğini şimdi anladım... Seni kıskandırmak için mektubları ben yazmıştım.. İşte müsveddeleri... Mendilimdeki karmen de senin... Dikkat edersen anlarsın...

Naciye yaşlı gözlerle mektubların kopyalarına baktı... Kocası doğru söylüyordu... Daha fazla nazlanamadı. Sezainin boynuna sarıldı...

— Beni affet Seza.. Ne yapayım seviyorum...

Fakat Sezai yıllarca tokadın acısını unutamıyacak sanırım...

SON HABERLER

Siyasi İcmal

Yedi aylık bir muhasebe

İtalya, harbe girişinin yedinci ayını da tamamlamak üzere bulunduğu için, İtalyanın geçen yedi ay zarfında muharebeye girmekten neler elde ettiğini gözden geçirmek mümkündür.

İtalya, yedi ay evvel, yani geçen hazirenin onunda harbe girmeden önce dünya siyasetinde mühim ve hatırı sayılır bir mevki işgal etmekte idi. Habeşistanı zaptetmek sayesinde Afrikadaki mevkii, son derece büyümüş, İtalyanın şimali Afrikadan başka şarki Afrikadaki geniş ülkelerini istismar ederek çok parlak bir istikbal kurması beklenmişti. Arnavudluğun zaptı, İtalyaya Balkanlarda mühim bir mevki verdikten başka ona bir de Balkan siyaseti üzerinde nüfuz sahibi olabilecek bir vaziyet temin etmişti. Frankist İspanya, dahili harb sırasında İtalyadan gördüğü yardım dolayısile İtalyaya minnettardı. Macaristan, daha fazla İtalyaya bağlı idi. Elhasıl İtalya, kendini Almanya ile ayni seviyede tutan nüfuzlu, kuvvetli, ve büyük bir devletti.

İtalya geçen 10 haziranа kadar bitaraflığını ve bu vaziyetini muhafaza ettikten sonra İngiltere ve Fransaya karşı harbe girdi. Fakat onu harbe sürükleyen hakiki sebebler neydi? İtalyanın Almanyaya karşı olan taahhüdleri mi? Fakat Almanyanın, hemen harbe girmesi için İtalyaya müracaatte bulunduğu henüz kat'iyetle tespit olunmamıştır. Belki de Almanya, İtalyanın kendisine karşı hayırhah bitaraflık siyasetine devam etmesini daha istifadeli sayıyordu.

En kuvvetli zanna göre, İtalya Fransanın yıkılmakta olduğunu görmüş, İngilterenin de bu vadide Fransayı takib edeceğine hükmetmiş, bir taraftan Fransanın, diğer taraftan İngilterenin bırakacakları ganimetlerden azami derecede istifade için harbe girmeğe karar vermiştir.

İtalyanın bugünkü manzarası

Fakat bu hesab yanlış çıktı ve İtalya harbe girmek yüzünden şimdiye kadar, hep zarar gördü. Bu zararların bütün hudud ve şümulünü tayin etmek kolay değildir. Fakat İtalyanın imparatorluğunu kaybetmekte olduğu gayet sarihtir. Askeri mütehassıslar, İtalyanın bundan sonra şimali Afrikada derlenip toplanmasını, adeta imkânsız saymaktadırlar.

Eritrede, İtalyanlar mühim bir muharebeyi kaybetmişler ve Eritredeki vaziyetleri tehlikeye düşmüştür. Habeşistanda Haile Selâsie memleketini kurtarmakla meşguldür. Akdenizde Oniki ada tamamile tecrid edilmiş bir haldedir ve burada İngiliz donanması hâkimdir.

İtalyanlar Arnavudlukta mütemadiyen mağlûb olmakta, İtalyan generallerinin Arnavudluktan çekilmesine mukabil, cepheye faşist nazırlar gitmektedir. İtalyaya Alman tayyarelerinin gelmesi, Alman askerlerinin bazı mevkilerî işgal etmeleri hakkındaki haberlerin mahiyeti ve bunların İtalyan istikbâli üzerindeki tesiri henüz tavazzuh etmemiştir. Sonra İtalyadaki dahili ihtilâflar hakkında da birçok haberler şayi olmakta ise de bu haberler müphem mahiyetini muhafaza ediyor.

Yedi ay evvelki manzaraya mukabil İtalyanın harbe girmesinden yedi ay sonraki manzarası bu merkezdedir.

Fransada buhran:

İtalyan milletinin bu manzarayı nasıl karşıladığını bilmiyoruz. Fakat bu manzaranın hoşnudluk vereceği de tahmin olunmaz.

Fransada buhran devam ediyor. Fakat bu hafta sonuna kadar vaziyetin tavazzuh etmesi beklenmektedir. Amiral Darlan, Mareşal Peten'in cevabile tekrar Parise gitti. Amiral Darlan'ın neye gittiği, neye geldiği henüz belli değil. Fakat Laval'in Vişi hükûmetine dönmesi meselesinin bahis mevzuu olduğu ve Laval'in takib edeceği siyaset üzerinde müzakereler cereyan ettiği anlaşılıyor. Rivayete göre Laval, Fransadaki ve Afrikadaki Fransız üslerini Almanlara vermek lehinde, yalnız Fransız ordusunun ve Fransız donanmasının Almanlar tarafından kullanılması aleyhindedir. Vişi'nin Laval tarafından ileri sürülen bu noktai nazarı nasıl karşıladığı ve buna nasıl mukabelede bulunduğu malûm değil.

Fakat yukarıda dediğimiz gibi, vaziyetin hafta sonuna kadar tavazzuh edeceği temin olunuyor. Hafta sonu ise çok yakındır.

Ömer Rıza DOĞRUL

Egedeki feyezan devam ediyor

Bazı köyler tahliye edildi, münakalât kesildi. Eskişehirde de Porsuk nehri taştı, şehri su bastı

(Baş tarafı 1 inci sahifede) sür'atle devam etmektedir. Sular şose ve demiryollarını seksen santimetre aşmaktadır. Şimdiye kadar insan telefatı hakkında bir haber alınmamıştır.

Bosna köyünün yeri değiştirildi

Edirne 6 (a.a.) — Edirneden 4 kilometre mesafede ve Meriç nehrinin sağ sahilinde kurulmuş olan Bosna köyü, muhtelif zamanlar nehrin taşması yüzünden sular altında kalarak zarar görmekte idi. Son zamanlarda hükûmetin köyü seylâbdan kurtarmak gayesile 30 bin lira sarfile inşa ettirdiği set, suların tazyikına dayanamıyarak yıkılmış ve köyü sular istilâ etmiştir. Bu defa köyün yerinin değiştirilmesine karar verilerek nehrin sol sahilinde ve köyün karşısındaki Dayakadın çiftliği hükûmet tarafından istimlâk edilerek köylüye taksimi kararlaştırılmıştır. Bu şekilde köy çiftlik arazisinde kurulacak ve köylü eski topraklarını işletebilecektir.

Eskişehirde de Porsuk çayı taştı

Eskişehir 6 (a.a.) — Porsuk çayı ve Sarısu, karların erimesi üzerine taşmış, şehrin mühim bir kısmını istilâ etmiştir. Birçok evlerin Bodrum katları ile bazı dükkânlara su girmiştir. Kerpiç bir ev yıkılmıştır. Nüfusça ve malca zayiat yoktur.

Willkie'nin Alman milletine hitabesi

«Ben aslen Almanım; fakat cebir ve tazyikten nefret ediyorum»

Londra 6 (a.a.) — İngiltereyi terketmeden evvel, Wendell Willkie, İngiliz radyolarının Alman dili ile yaptığı neşriyat esnasında okunmak üzere İngiliz radyo idaresine bir mesaj bırakmıştır.

Willkie, Alman milletine hitab eden bu mesajında diyor ki:

«Hakikatte benim ismim Willkie değil fakat Willkie'dir. Ben Alman ırkındanım. Büyük babam, hürriyet bahsindeki hukukunu muhafaza için otokrasi rejiminden kaçmak üzere Almanyayı terketmiştir. Ben, damarlarımda Alman kanı bulunmasından dolayı müftehirim. Fakat Alman miletine diyiniz ki ben, cebir ve tazyikten nefret ederim. Diyebilirim ki Alman ırkından olan diğer vatandaşlarımın ekserisi de benim gibi düşünüyorlar. Bunlar, sulha ve hakka inanıyorlar. Bunlar, bugünkü Alman hükûmetinin ihtirasından ve tecavüzkâr hareketlerinden nefret ediyorlar.»

Willkie dün Lizbona varmış ve gazetecilere şu sözleri söylemiştir:

«— İngilterede gördüklerim ve öğrendikilerim beni ümidlerimde inkisara uğratmamıştır. İngilterede istediğim bütün malûmatı aldım. Herkes, bana mümkün olan bütün yardımı gösterdi. İstediğim her yere gidebildim. Bütün bunlardan neticelerimi istihrac ettim, fakat bu neticeleri Amerikaya dönmeden evvel bildirmemeği vadetmiş bulunuyorum. Âyan meclisinin hariciye encümeni önünde beyanatta bulunmam muhtemeldir, fakat muhakkak değildir.»

Willkie, gece Clipper transatlântik tayyaresile Amerikaya hareket etmiştir.

Rusyada bir komiser muavini azledildi

Moskova 6 (a.a.) — Stefani ajansından:

Ticaret halk komiseri muavini Ciuprin, «hükûmetin kararlarını tatbik hususundaki mes'uliyet kâidesine riayet etmemiş olduğundan dolayı» Sovyet Rusya halk komiserleri meclisi tarafından azledilmiştir.

Nevyorkta bir facia

Nevyork 6 (a.a.) — Bir pamuk deposunda bir yangın çıkmış ve büyük bir suretle yayılmıştır. Şimdiye kadar alınan haberlere göre, dokuz memur yanmış, üç memur da yaralanmıştır.

Amerikanın yeni Londra sefiri

Vaşington 6 (a.a.) — John Winant Londra büyük elçiliğine tayin edilmiştir. Karar bu sabah senatonun tasvibine arzolunmuştur. Winant evvelce Cenevredeki beynelmilel iş bürosunun reisi idi.

Arnavud Kralı Yunan ordusuna yazılmak isteyor

Bir İtalyan mühimmat deposu berhava edildi

Bern 6 (a.a.) — Havas:

Gazette de Lausanne muhabirinin Yunan mahfillerinden aldığı bir habere göre, eski Arnavudluk Kralı Zogo Yunan ordusuna yazılmak arzusunu göstermiştir.

Berhava edilen İtalyan mühimmat deposu

Manastır 6 (a.a.) — Arnavudluk hududundaki Reuter muhabiri bildiriyor:

Pogradet civarına yerleştirilmiş olan uzun menzilli Yunan topları Ohri gölü sahilinde kâin Lin köyünün şimali garbisinde bir İtalyan müihimmat deposunu dün berhava etmişlerdir. İnfilâkın şiddetinden Yugoslavyada bulunan Ohri şehri sarsılmıştır. Yangın o kadar sür'atli olmuştur ki, bu manzarayı seyredenler benzin depolarının ateş aldığını zannetmişlerdir.

Şiddetli bir yağmura rağmen Maskopolisin garbında ve Ostraviça dağlarında bütün gün sert çarpışmalar olmuştur.

Şkumbi ırmağının munsabında devriye faaliyeti olmuş ve burada Yunanlılar el bombalarını muvaffakiyetle istimal etmişlerdir. Bir miktar İtalyan esir alınmış ve otomatik silâhlar iğtinam edilmiştir.

Yunan tebliği

Atina 6 (a.a.) — Atina ajansı tebliğ ediyor:

Yunan orduları yüksek kumandanlığının 5 şubat tarihli ve 102 numaralı resmî tebliği:

Devriyelerin ve bataryaların mahdud faaliyeti görülmüştür. Düşmanın hücum tankları ile yapmak istediği bir taarruz püskürtülmüştür.

Umumî Emniyet Nezaretinin 5 şubat akşamı tarihli tebliği şöyle diyor:

Memleket dahilinde kayda şayan hiçbir şey yoktur.

Kıymetli tablolar

Şanghay 6 (a.a.) — Röyter: Avrupanın Almanlar tarafından işgal edilen muhtelif yerlerinde bulunan kıymetli tabloların satılmak üzere Vladivostok yolu ile Amerikaya gönderildiği haber alınmıştır. Almanlar, Atlantik denizi İngilizlerin ablukası altında olduğu için şark yolunu tercih etmek mecburiyetinde kalmışlardır.

Macar Maarif Nazırı Sofyaya geliyor

Budapeşte 6 (a.a.) — Bulgar Başvekili Filof'un davet üzerine Macar Maarif Nazırı Honan 15 şubatta Sofyaya giderek Bulgar - Macar kültür anlaşmasını imzalıyacaktır.

Macar nazırı dönüşte de, Yugoslavya Maarif Nazırının daveti üzerine Belgradı ziyaret edecektir.

Askerî musahabe

Fransız İmparatorluğu

Tekrar İngiltere ile elbirliği ederse büyük bir ordu çıkarabilir ve Akdeniz tam bir İngiliz - Fransız denizi haline gelir

Yazan: **Abidin Daver**

Almanyanın, Fransız donanmasını ve bilhassa şimali Afrikadaki Fransız üslerini istediği gittikçe artan bir ısrarla söyleniyor. İtalyan donanmasının, Akdenizde hiçbir işe yaramaması, İtalyan hava kuvvetlerinin gittikçe artan zaafı ve İtalyan kara ordusunun iki ay evvel Mısırı tehdid ederken şimdi Libyanın bir yarısının İngilizler tarafından zaptedilmiş, öteki yarısının da tehdid edilmekte bulunmuş olması karşısında, Almanya, Fransız donanmasına ve daha ziyade Fransız üslerine muhtac bir vaziyete gelmiştir.

Almanya, Fransadan istediklerini siyasî tazyiklerle alamaz da, pek sevdiği zora müracaat ederse, Fransız imparatorluğunun harbedeceği kuvvetle tahmin ediliyor. Bu takdirde, 70 milyona yakın nüfusu olan Fransız imparatorluğu ne yapabilir? Bu hususta bir fikir peyda edebilmek için Fransanın elindeki kuvvetleri şöyle bir gözden geçirmek faydalı olur.

Evvelâ Fransanın istifade edebileceği şimalî Afrika ile diğer sömürgelerin satıh mesahalarına ve nüfuslarına kısa bir göz atalım.

Memleket ismi	S. M. (Murabba Kilometre)	Nüfus
Cezayir ve sahra	2,196,000	7.235.000
Fas	431,000	6,296,000
Tunus	125,000	2.608.000
Garbî Afrika	4,700,000	14,703,000
Hattüstüva	2.256.000	3,423,000
Madagaskar	616,000	3,798,000
Somali	21,000	46,000
Reünyon	2,400	209,000
Hindde	500	299,000
Büyük Okyanusta:	4,000	40.000
Yeni Kaledonya	19.000	53.000
Hindiçinî	736,800	23,260,000
Amerikada	3,000	555,000
Güyan	90.000	37.000
Kameron	419,000	2,389 000
Suriye	202,000	3,500.000
Togo	52.000	736,000

Fransanın, bütün bu memleketlerde askerî teşkilâtı vardır. Bazılarından mühim kuvvetler çıkarılabilir. Gerçi, müstemlekelerin ve bilhassa şimalî Afrikanın bazı kuvvetleri, Fransaya nakledilerek orada Almanların eline esir düşmüşse de, Fransa, mağlûb olmadan evvel müstemlekelerini askerlik bakımından tam verimle çalıştıramamış, bu kalardan Fransaya, evvelce tahmin edilmiş olan büyük kuvvetleri getirememişti.

Fransanın, şimdi en mühim kuvvet kaynağı şimalî Afrikadadır. Kahirede çıkan bir fransızca mecmua, yeni sene başında General Weygand'ın şimalî Afrikada yeniden teşkilâtlandırdığı Fransız kuvvetleri hakkında şu rakamları vermişti:

Tunusta	:	180.000 kişi
Cezayirde	:	70,000 »
Fasta	:	50,000 »

Ayni mecmuaya göre, bu 300 bin kişiden başka 700 tayyare ve donanmanın 50,000 tonluk bakiyesi de vardır. (Fransanın elinde kalan donanma bundan daha fazladır.)

Fakat bu ordu, Fransız imparatorluğunun tekrar silâha sarıldığı zaman, çıkarabileceği kuvvetin azamî haddi değildir. Fransanın geçen Büyük Harbde müstemlekelerinden temin ettiği asker ve amele, bize, bu hususta bir fikir verebilir:

	Asker	Amele
Cezayir	: 172,000	78.000
Tunus	: 60,000	23,000
Fas	: 37.000	35,000
Garbî Afrika	: 163,000	—
Hattüstüva	: 17.000	—
Madagaskar	: 41,000	6.000
Hindiçinî	: 49,000	50,000
Yekûn	: 540.000	200,000

Dört sene süren harbde belli başlı müstemlekelerin temin ettiği bu mühim kuvvetlerden Fransaya çıkarılan şimalî Afrikalılar 412.000 kişiden verdikleri ölü ve gaib 35,000 kişidir. Öteki müstemlekelerin Fransaya gönderdikleri asker ve amele 289,000 kişi, ölü ve gaib de 35,000 kişidir.

Fransa, bu harbde müstemlekelerinden daha büyük kuvvetler temin etmeği hesablıyordu; fakat, Vişi gazetelerinin şiddetli tenkidlerine göre, uzun müddet müstemlekât nazırlığı yapmış olan Mandel, başarıcı olmaktan ziyade palavracı ve reklâmcı bir adam olduğu için, bu sonsuz kaynaktan az istifade edilmiştir. Fransız müstemleke askerlerinden ne kadarının Almanların eline esir düştüklerini bilmiyoruz; fakat, Fransanın mütarekede, seferber ettiği 5 milyon kişiden 2 milyonunu esir verdiğini ve 3 milyonunu terhis ettiğini biliyoruz. Eğer, Mareşal Pétain hükûmeti, terhis edilen ordunun muvazzaf subay ve gedikli erbaşlarının büyük bir kısmını, gizlice şimali Afrikaya geçirmek ihtiyatkârlığını ve durendişliğini gösterdise, müstemleke ordusunun esasen oralarda bulunan subay ve erbaşlarile, mühim kuvvetler seferber etmek mümkündür. Silâh, malzeme ve cephane noksanını, İngiltere ile Amerikanın zamanla temin edecekleri de tahiidir.

Donanmaya gelince, büyük zırhlılarının ve kruvazörlerinin bir kısmı batmış olmakla beraber, bir kısmı da İngiliz ve Mısır limanlarındadır. Fransanın elinde Rişliyö ve Strasburg zırhlıları vardır. Bunlardan Rişliyö tamire muhtac bir haldedir. Muhrib ve denizaltı gemilerinin çoğu, hemen harekete geçebilirler. Başta Bizert olmak üzere şimalî Afrikada ve garbî Afrikada, bir takım kıymetli deniz ve hava üsleri vardır.

Almanyanın icbarile Fransız müstemleke imparatorluğu tekrar silâha sarılırsa, bütün Afrika, hemen hemen bir kül olarak tekrar yanyana harbeden İngiltere ve Fransanın elinde bulunacak; İtalya, Afrikadan yıldırım sür'atile atılacak, Akdeniz tam bir İngiliz - Fransız denizi haline gelecektir. Almanlarla İtalyanların, nefsi Fransanın Akdeniz kıyılarına inmeleri ise, onlara mühim bir fayda temin etmiyecektir.

ABİDİN DAVER

260 milyon altın dolar

Belçika hükûmetinin altınlarının geçirdiği macera

Nevyork 6 (a.a.) — Sabık Belçika Başvekili ve Belçikanın Birleşik Amerika devletleri nezdindeki mümessili Theunis, memleketinin Almanlar tarafından istilâsı esnasında emin bir yere konulmak üzere Fransaya nakledilmiş bulunan 260 milyon altın doların Belçika hükûmetine iade edileceğini söylemiştir.

Theunis, Nevyork hükûmeti âli mahkemesinin, federal reserve Bank of Nevyork Amerikan Bankasında bulunan Fransa bankasına aid paralar üzerine haciz konulmasını temin edecek bir ilâm vermeği esas itibarile kabul ettiğini söylemiştir. Bu haciz Fransız bankasına aid paraların ancak 260 milyon dolarlık bir kısmı üzerine konulabilecektir.

Theunis, Londradaki Belçika hükûmetinin, altınların ahiren Afrikadan Fransafa tayyare ile nakledilmiş olduğunu öğrendiğini de ilâve etmiştir. Sabık Belçika Başvekili bu altınların evvelâ Parise, sonra da Bordeaux'ya nasıl nakledildiğini anlatmıştır. Altınlar Bordeaux'dan bir İngiliz kruvazörü ile İngiltereye nakledilecektir. Fakat Fransa bankası altınları teslimden imtina etmiş ve bunları bir Fransız gemisile Dakar'a göndermiştir.

Theunis, Almanların mütemadi tazyikleri neticesinde Fransızların bu altınları tekrar Avrupaya getirmeğe ve Almanlara teslim etmeğe razı olduklarını zannettiğini söylemiştir.

Theunis mezkûr altınlardan bir kısmının Belçikadaki Alman fevkalâde komiseri General Fon Falkenhausene teslim edilmiş olduğu hakkında Londradaki Belçika hükûmetine haber geldiğini de ilâve etmiştir.

Kısa Haberler

★ Budapeşte 6 (a.a.) — Magyarossag gazetesine göre, Almanya ile bir ittilâf akdedilmiştir. Bu ittilâf mucibince Almanya, Macaristana yirmi bin ton kok kömürü verecektir.

★ Budapeşte 6 (a.a.) — Dün sabah yeni Hariciye Nazırı Laszlo Bardoss, yemin ettikten sonra Kral Naibi tarafından kabul edilmiştir. Nazır bugün vazifesine başlıyacaktır.

★ Londra 6 (a.a.) — Londranın Norveç mahfillerinde yüz kadar Norveçli siyasi mevkufun Almanyaya gönderildiği bildirilmektedir. Bunların ilk kafilesi Hamburga çıkarılmış bulunmaktadır.

★ Kahire 6 (a.a.) — Avustralya Başvekili Menzies çarşamba günü Kahireye gelmiştir.

★ Londra 6 (a.a.) — 1915 senesinde Baron de Reuteri istihlâf etmiş olan Sir Roderick Jones Reuter ajansını bir çeyrek asır idare ve bu ajansta tam kırk sene hizmet ettikten sonra ajansın idare meclisi reisliğinden ve murahhas azalığından istifa etmiştir.

★ Ankara 6 (a.a.) — Türk Ticaret Bankası memurları silâh altında bulunan meslek arkadaşlarına münasib hediyeler göndermek suretile yürek bağlılıklarını izhar etmişlerdir.

Tayyare kazalarına karşı mühim bir icad

Budapeşte 6 (a.a.) — Bir Macar subayı kazaya uğrıyan tayyare yolcularını kurtarmağa yarayacak bir icadı için bir ihtira beratı almıştır. Tayyare düşmeğe başladığı zaman, pilot bir düğmeye basacaktır. Bir anda yolcuların hepsi koltuklarile beraber tayyareden dışarı fırlatılacaktır. Bu esnada yolcuların paraşütleri kendiliğinden derhal açılacak, hatta 20 metre kadar alçak bir irtifadan fırlantılmış bile olsalar yere inmeleri temin edilmiş bulunacaktır.

Amerika filosu Pasifike açıldı

Bir Japon gazetesi harb ihtimalinden bahsediyor

Honolulu 6 (a.a.) — Amerikanın Pasifik filosu manevra yapmak üzere bugün denize açılmıştır. Filo tam kadro ile manevraya çıkmakta olup en az 10 zırhlıyı ihtiva etmektedir.

Amerika - Japonya arasında harb ihtimali

Tokyo 6 (a.a.)— Niako Şimbun gazetesi diyor ki:

Japonya milletini bugün en ziyade alâkadar eden mesele Japonya ile Amerika arasında harb çıkıp çıkmıyacağıdır. İki memleket arasında bir felâkete mâni olmak için Japonyanın her türlü gayreti sarfedeceğine dair Hariciye Nazırı Matsuoka'nın beyanatını tamamile tasvib etmektedir. Fakat Amerika, İngiltereye yardıma ve Almanya ile İtalyaya da taarruzlara devam ederse Japonya ellerini kavuşturup hareketsiz duramaz.

Birmanya yolunu bombardıman için hazırlık

Nevyork 6 (a.a.) — Tass: United Press'in verdiği bir habere göre, son iki hafta içinde Saygon'a gelmiş bulunan Japon kıtaatı memleket dahilinde Siyam hududuna doğru ilerlemektedir. Hayfong'da halen 11,000 Japon askeri bulunmaktadır.

Bu ajansın verdiği haberde Birmanya yolunu bombardıman etmek üzere Japonya Siyamda iki tayyare meydanını kullanmak müsaadesini almıştır.

Artvine gönderilen dokuma tezgâhları

Artvin 6 (a.a.) — İktısad Vekâleti tarafından Artvin Halkevine gönderilmiş olan dokuma tezgâhı faaliyete geçirilmiş ve Halkevinde dokuma meraklıları için bir kurs açılmıştır.

Hadiseler Arasında FELEK

Gamlen'in kerameti!

Dün İtalyan matbuatına ve İtalya efkârı umumiyesindeki teşettüte dair size naklettiğim bazı vesikalara ilâve olarak bugün de Fransız orduları başkumandanı ve erkânıharbiyei umumiye reisi iken şimdi Fransanın Riom şehrinde harb mes'ulü olarak muhakeme edilmek üzere mevkuf olan General Gamlen'e aid çok şayanı dikkat bir vesika neşredeceğim.

Bu vesika, son gelen Fransız gazetelerinde intişar eden bir makaledir ki; sahibi hâlâ Amerikada bulunan Fransız erbabı kaleminden Jules Romains'dir. Şimdi Amerikada Fransaya dair yazılar yazmakta olan bu zatın bir kaç ay evvel Saturday Evening Post isimdeki Amerika gazetesinde neşretmiş olduğu bir makalenin kısmî tercümesidir.

Ben hayli uzun olan ve başka gazetelerde belki de çıkmış bulunan bu tercümenin yalnız Alman hücumuna aid olan kısmını ibret olsun diye nakledeceğim:

Jules Romains'in yazılarından münhasıran Fransız başkumandanlığına aid olan kısımların tercümesinden ben de yalnız Gamlen'in bir kısım sözlerini alıyorum.

M. Jules Romains ötedenberi Gamlenle görüşmek ve onun Fransız ordusile Avrupa muharebesi hakkında ne düşündüğünü öğrenmek istemekte olduğundan birkaç defa yaptığı teşebbüs üzerine nihayet General Gamlen 16 birincikânun 939 da bir otomobil gönderip kendisini karargâhı umumiye davet ediyor. Yazının çatısı işte bu mülâkattır.

Bir kere bizim ve bir çoklarının bildiğimizin hilâfına olarak Gamlen bu muharebenin eskisi gibi olacağını kat'iyyen düşünmüş bir adam değildir. Nitekim Jules Romains'le olan mülâkatında:

— Bu harble geçen harb arasında hiç bir münasebet ve müşabehet yoktur.

Diyor ve devam ediyor:

— Kimse, 914 harbinin bir ucube olduğunu ferketmiyor. Ancak on sekizinci asırda böyle aylarca hareketsiz geçen durgun harblere tesadüf edilebilir. Bir şehir muhasara altına alınır ve aylarca orada durulur, hatta kış tertibatı bile yapılırdı. Ve günün birinde harb olur, çok sürmez fakat kat'i olurdu.

Gamlen dalgın dalgın sözlerine şöyle devam ediyor:

— Şimdiki harbi kavrayabilmek için bugünkü silâhların, mahiyetlerini değiştirdikleri ve büyük kudreti haiz aletler olduğunu kabul etmek lâzımdır. Bunların imali pek pahalı, idamesi çok masraflıdır. Tesirleri müthiş olduğu kadar doymıyan oburlardır.

İşte bugünkü harbi böyle düşünmüş olan adama muhatabı bugünkü harbin nasıl olacağını soruyor.

General bu suale şu cevabı veriyor:

— İstikbali nasıl tasavvur ettiğimi anlamak istiyorsunuz, değil mi? Bakınız nasıl: Zâhirî sükûn devri günün birinde bir anî hareketle inkıtaa uğrayacak ve iki taraf bütün kozlarını oynayacaklardır. Netice kat'i ve umulmadık derecede seri elde edilecektir... Evet, seri ve müthiş olacak. Halk bunun nekadar müthiş olacağını idrak edemez.

Ondan sonra Gamlen hücumun ne taraftan geleceğini de şöyle izah ediyor:

— Her nekadar İsviçreden (Ren) e kadar umumî bir taarruza tehdid edilebileceği tehlikesi varsa da pek muhtemel olarak bu müthiş hücum Belçika ve Holanda yolile gelecektir.

— Bunun ne zaman olacağını tahmin ediyorsunuz?

Sualine karşı Fransız başkumandanı bir an düşünüyor ve:

— Şubat sonu ihtimal harici değildir. Belki de mart daha ziyade ihtimal dahilindedir.

Ve biraz daha düşündükten sonra:

— Mayıs, evet mayıs! Bu çok daha muhtemeldir.

Mülâkatın alt tarafını yazmaya hacet yok! Bugün harb mes'ulleri arasında bulunan bu adam:

1 — Harbin müthiş ve büsbütün başka bir telâkkide olacağını;

2 — Hücumun Holanda ve Belçikadan geleceğini:

3 — Hücumun mayısta yapılacağını keşfetmiştir.

Bu çok büyük kıymeti haiz bir keşiftir. Fakat belki kendisi başta olduğu halde Fransa bütün bunlara karşı hazırlanmamıştır.

Jules Romains bu mülâkatın sonunu şöyle bağlayor:

«Bize bir büyük kumandan lâzımdı, halbuki bizim ordunun başında bir filozof bulunuyordu..»

Derin ve ibretamiz bir müşahede!

B. FELEK

Denizli meb'usu doktor Kâzım öldü

Denizli meb'usu Doktor Kâzım Samanlının İzmir - Denizli hattındaki tren kazasında feci bir surette vefat ettiği teessürle haber alınmıştır. Kâzım Samanlı millî mücadele esnasında memlekete büyük hizmetler ifa etmişti. Ölümü tanıyanlarca elemle karşılanmıştır.

İngilterenin harb masrafı

Londra 6 (a.a.) — Bugün Avam Kamarasında Maliye Nazırı Sir Kingsley Wood, ceman bir milyar 600 milyon sterlinglik yeni tahsisat talebinde bulunmuştur.

Nazır, bu münasebetle millî masrafların halen bütün servisler için takriben günde 12,5 milyon sterlinge baliğ olduğunu söylemiştir.

Avam Kamarası, Nazırın izahatını dinledikten sonra bu tahsisatı reye koymadan kabul etmiştir.

Bir tashih

Üstad Yahya Kemalin dünkü nüshamızda intişar eden kar musikileri manzumesinin ikinci mısraında tertib sehvi olmuştur. İkinci mısra şu şekilde olacaktır:

Bin yıl sürecek zannedilen
kar sesidir bu

« CUMHURİYET » İN EDEBÎ ROMANI : 51

Kızıl Vazo

Yazan: Peride Celâl

Nihayet nefesim tükenmiş, bitkin bir halde sustum. Ancak o zaman yerinde kımıldadı:

— Mimarın gönderdiği mektubu görmek isterdim, dedi.

— Ne lüzum var, diye, acı bir tebessümle güldüm. Sana muhtevasını olduğu gibi söyledim. Kısaca artık birbirimizi görmiyeceğimizi, her şeyi unutmamız lâzımgeldiğini yazmış.

Ağır br hareketle elini cebine soktu. Paketini çıkarıp, bir sigara yaktı. Bir an düşünceli kaldıktan sonra:

— Sen kendi kendine sebeb aramadın mı? dedi.

— Evet aradım. Babası mâni olmuştur, diye, düşündüm. Yahud başka birisi.

— Fakat niçin?

— Hiçbir şey tahmin edemiyorum. Yalnız şu muhakkak ki, onun gibi bir adamı kararından döndürmek için benden ayrıldıktan sonra çok mühim şeyler geçmiş olması lâzım.

Hüseyin başı ile tasdik etti:

— Evet, yoksa insanın sevdiği kadını - bilhassa bütün bu aranızda geçen şeylerden sonra - anî bir şekilde, hem de sebeb göstermeden terkedebilmesi için alçak olması lâzımgelir. Hem sonra sen onun sevgisine eminsin.

— Beni sevdiğine, o mektubu gönderinceye kadar çok ıstırab çektiğine, hâlâ da çekmekte olduğuna eminim.

— Fakat dediğin gibi ona kim, ne söyleyebilir?

— Hiçbir şey tahmin edemiyorum.

— Onun dostlarından, ahpablarından tanıdıkların var mı? Belki bunlardan biri herhangi bir sebeble, seninle evlenmesine mâni olmak için çalışmış, onu ikna edecek sebebler göstermiştir.

— Belki, dediğin gibidir Hüseyin. Fakat ben onun dostlarından, tanıdıklarından hiç kimseyi tanımıyorum. Yalnız Rızanın babası hakkında biraz malûmatım var. Sinirli, kalbinden hasta bir adam.

— Anlaşılıyor. Mimarın hayatı, ailesi hakkında malûmatın yok gibi bir şey...

Acı acı gülümsedim:

— Evet, Rızanın kendisinden başka beni hiçbir şey alâkadar etmiyordu. Zannediyorum ki o da benim hususî hayatımla pek az alâkadar olmuştur. Zaten birbirimizi görünce harici âlemi unutuyorduk.

— Eğer sevdiğin adamın biraz da haricdeki hayatı, işi, ailesi, hattâ dostları ile alâkadar olsaydın öyle zannediyorum ki şimdi seni niçin terkettiğini çoktan anlamış olacaktık. Ortada esrar kalmayacaktı.

Bu terkedilme sözü omuzlarımdan soğuk bir ürpertinin gelip geçmesine sebeb oldu. Fakat hakikat, acı hakikat bu idi.. Beni terketmişti. Bensiz olamıyacağını, her ne olursa olsun, ayrılalım, yahud birleşelim, hayatında tek kadın olarak kalacağımı, beni sevdiğini, deli gibi sevdiğini söylediği halde...

Evet bütün bunlardan sonra beni terketmişti. Gene de ona lânet etmek, onu öfke, ve kinle düşünmek elimden gelmiyordu. Onu, ayni şiddetle her türlü suçu affettirecek kadar kuvvetli kinden, nefretten uzak bir aşkla, her şeyin üstünde tutarak kafamla, kalbimle, etimle, bütün canımla sevmekte devam ediyordum ve edecektim.

Hüseyin ayağa kalktı. Odada aşağı yukarı bir iki kere dolaştıktan sonra gelip karşımda durdu. Dikkatle gözlerime bakarak:

— Şimdi ne yapacaksın? dedi.

— Hiç, dedim, hiç... Bilmiyorum. Bir şeye karar vermiş değilim. Belki de onun hakkı var. Belki de onu dinlemek, bu macerayı unutmaya çalışmak lâzım. Fakat onu unutmaya çalışmak, işte bu kabil mi?

Asabî bir gıcık boğazımı tırmalamaya başlamıştı. Sustum.

— Unutamam demek istiyorsun?

— Bu birkaç gün içinde nasıl ıstırab çektiğimi Allah bilir, diye, mırıldandım. Hâlâ da inanamıyorum, hâlâ da birbirimizi artık hiç görmiyeceğimizi, bunun ebedî bir ayrılık, ölüm gibi bir şey olduğunu aklım almıyor Seni bunun için çağırdım. Bana yardım etmen, bu müthiş kederi hafifletecek, beni kurtaracak bir şeyler yapman için seni istedim. Artık tahammül edemiyorum.

Hüseyin gidip, tekrar eski yerine oturdu. Bir sigara daha yaktı. Dumanların arkasından asabî, fakat azimkâr bir mana ile gerilmiş yüzünü seyrediyordum. Şimdi o, eski uysal, yumuşak Hüseyne hiç benzemiyordu. Bu hali bana biraz ümid verdi.

Ağır bir sesle:

— Seven bir insan, dedi, ne kadar soğuk kanlı, kendine hâkim olursa olsun, karar vermekte, en doğru yolu intihab ederek vaziyetini tespit etmekte daima aciz göstermeye mahkûmdur. Çünkü seven insan şahsına aid kusurları göremez. Sevdiği insansa, kendisi için öyle aziz bir mahlûktur ki, onu mahkûm etmeye gönlü razı olmaz. Binbir endişe ve şüphe içinde bunalıp durur. Şimdi «beni seviyordu» diye, düşünür. Biraz sonra «hayır sevmiyordu» hükmüne varır. Terkedildiği için hiddet ve nefretle ürperdiği zamanlar olur belki, fakat sonra derhal onu mazur görmeye ve suçu başkalarının omzuna yükleyerek «kandırdılar, kimbilir neler söylediler, ne yaptılar» diye, meçhul düşmanlarına lânete başlar.

Bir an sustuktan sonra:

— Tabiî bunlar senin için varid değil, umumiyetten bahsediyoruz, diye, devam etti. Demek istiyorum ki ne kadar uğraşsan seni terketmesinin sebebini kendin bulamıyacaksın. Ne ise gevezeliği bırakalım. Hulâsa: Sevdiğin adamı senden uzaklaştıran sebebi beraber arayalım. Bakalım mimarla aranızdaki şu esrar perdesini kaldırabilecek, seni niçin terkettiğini anlayabilecek miyiz?

Sustu. Sgarasından derin bir nefes çekti ve başını bana doğru uzatarak sordu:

— Kabul mü?

— Kabul, dedim.

(Arkası var)

Şundan bundan

İnsanlar itiyadların tesiri altındadırlar

Napolyon; neş'eli neş'eli konuştuğu generallerinin herkesin önünde kulaklarını çekermiş.. Temizlik delisi bir çok insanlar da evlerinin altını üstüne getirirlermiş!..

Alışkanlık denilen şeyin hal ve harekette esaslı rol oynanması; muhtelif zamanlarda bir çok yerde tetkik mevzuu olmuştur. Bu bahiste mütefekkir şair Şiller, «itiyad, insanın sütinesidir» diyor. Tetkikler neticesinde, bunun insanlar üzerinde kuvvetli bir tesir icra ettiği ve aynı zamanda, iyi itiyadlardan faydalanan insanların fena alışkanlıkların zararını gördüğü, buna rağmen bu tesirden kendisini kolay kolay kurtaramadığı neticesine varılmıştır. «Ne yapalım? Bir kere alışmışım, başka türlü yapmak elimden gelmiyor!» mazeret yollu sözü de, buna bir işaret sayılır.

İtiyad ve alışkanlık denilen şey, kendini bilhassa ne gibi hal ve hareketlerde göstermiştir? Ufak tefek hususlar bir tarafa, bu tesir, mühim hâdiselerde, esaslı meselelerde kendini açığa vurmuştur. Yapılan son bir tetkike göre, ilk otomobiller ortaya konulduğu zaman, motörler, at arabalarına yerleştirilmiştir. Bundan da, muasırların, alışkın olmadıkları bir icadı yadırgamaları, otomobili zahiren ötedenberi benimsedikleri kendi binek vasıtalarına benzer görerek, bu nakil âleti karşısında tedirgin olmamaları gözetilmiştir. Buna mukabil, bu ciheti göz önünde tutacak kadar ihtiyatlı davranmanın jeplin balonu mucidinin, gözün alıştığı yuvarlak balon yerine, kendi ismini taşıyan balona püro sigarası biçimini vermesi, ilk zamanlarda kendisile kıyasıya alay edilmesinde âmil olmuş bir cihettir.

Her itiyadın mutlaka bir sebebi olduğu gibi, her hangi bir şeye alışmanın bir alışkanlığı gidermekten daha kolay olduğu da, yapılan tetkik cümlesindendir. Diğer taraftan, edib Götenin «itiyad edinilen şey, ona alışan için bir cennet değerindedir» sözü de belirtilerek, insanın hayattan itiyadsız zevk alamıyacağı hükmü çıkarılıyor. Eğer alışılan şeyler, fena değil de iyi şeylerse, o zaman zaten muahazeyi mucib mesele yok!..

İtiyadlar serisinden bazıları arasında, Napolyon Bonapartın bir hareketi vardır ki imparator, bu hareketi en yakışık almaz yerlerde ve herkese karşı yapmaktan kendini alamazmış: Kulak memesinden tutup çekmek! Hatta, neşeli neşeli konuştuğu generallerinin herkesin önünde kulak memelerini tutup çektiği sık sık görülürmüş! Sohbet ederken muhatabının ceket düğmesini iliştirircasına örseleyen veya parmağile karşısındakinin karnına dokunan insanlerin böyle yapışları, Fransız hükümdarının hareketine eş olmak üzere saturlatılıyor.

Temizlik delisi kimselerin, kadın veya erkek, herhafta evlerini sildirip süpürtürken ortalığın aşırı derecede altını üstüne getirtmeleri veya bizzat ortalığı karıştırmaları; birçok kişinin evden çıkarken «ay şunu unuttum, ay bunu unuttum..» diye ehemmiyetsiz vesilelerle tekrar tekrar içeriye dönmeleri; tırnakları birbirinin üstüne getirerek sürtmeler veyahud da dişle tırnak kemirmeler; yemekte bile kitab veya gazete okumağa dalmak; notları sigara paketi arkasına, mektub zarflarına, ya da not defterine geçirmek; birşeyi unutmamak için mendiline düğüm yapmak; çatal kullanmayıp elile yemek yemek; başkalarının yanında hilâl. kibrit çöpü, kalem vesaire ile diş kurcalamak; çıplak veya çoraplı ayağını elile tutup ovuşturmak; masa üstüne ayak uzatıp da kanapeye yaslanmak; girip çıkmalarda sağ veya sol ayağı önce ileriye atmak; yolun daima aynı tarafından yürüyerek muayyen taşlara basmak; hâtıra veya koleksiyon olmak üzere akla geldik, gelmedik türlü türlü şeyler saklayıp biriktirmek, vesaire, vesaire.... hep kötü ve iyi itiyadların tezahürleridir. Hangileri iyi, hangileri kötü, kısmen telakkiye bağlı ise de, kısmen de kendiliğinden belli. tabii!.

Tetkik yazısının sonunda, müzelerde, sergilerde «lûtfen dokunmayınız» ibareli etiketlerin yer tutması da, pek çok kimsenin baktıkları şeylere ister istemez el uzatma itiyadına karşı, garantisi az bir sigorta mahiyetinde olarak ileri sürülmektedir. Ve en son, her sofra başında peçeteyle mutlaka çatal, bıçak ve kaşık silme titizliğinde bulunan bir adamın, misafirlikte de aynı hareketi tekrarlaması göz önüne getiriliyor ve yazı, «bu hareket, safrasına davetli olarak oturduğu ailenin temizliğine itimadsızlık göstermek, o aileye adeta hakaret etmektir. Fakat ne yapsın ki onu bu düşüncesizliğe sevkeden şey, itiyadıdır. O, lokantalarda yapmakta haklı olduğu hareketi, misafirlikte olduğu gibi kendi evinde de yapmaktan geri kalmıyor. Alışkanlığın tesir derecesini bilmeli de mazur görmeli» diye bitiyor.

HARB VAZİYETİ

Libyada seri İtalyan ric'ati

İngiliz kuvvetleri de dahilden ilerliyerek bu kıtaları çevirmek için çalışıyorlar

Libya cephesinde:

Derne'yi aldıktan sonra, kuvvetlerini toplayarak ileri doğru hareketlerine devam eden İngilizler, Siren (Cyrène) kasabasını almışlardır. Burası Derneden takriben 80 kilometre mesafededir. Bingazinin frenkçe ismi olan Sirenaik (Cyrénaique) işte bu şehirden alınmıştır.

İtalyanlar Bingazi umumî istikametinde ric'at ve İngilizler tayyarelerle takib ediyorlar. İtalyanlar yollara kara mayinleri, yani lâğımlar gömmüşlerdir. Reuter'in muhabirine göre, İngilizler Bingaziye 210 kilometre mesafeye gelmişlerdir. Bu takdirde Siren'i de garba doğru haylı geçmişler demektir.

Bingazinin en yüksek noktası, Siren etrafındaki «Cebeli Ahdar - Yeşildağ» dır. 700 metre yüksekliğindeki bu dağ, Bingazi mıntakasının kalbidir ve Derne'den Berka'ya kadar imtidad eder; 30 kilometre genişliğinde ve 150 - 160 kilometre uzunluğundadır. Şimdi İngilizlerin içinde bulundukları Cebeli Ahdar'da, hakikî bir Akdeniz ormanı vardır. Bu ormanda, servi, meşe, Haleb çamı, yabanî zeytin, Anteb fıstığı gibi ağaçlar doludur.

Siren yunanca bir isimdir. Eski Yunanlılar, Yunanistana 400 kilometre mesafede bulunan bu havalide bir müstemleke kurmuşlardı. Bu müstemlekenin o zamanki adı, Pentapole ve merkezi Siren'di. Arablar, Bingaziye Berka derler ki bu da gene aynı müstemlekenin başka bir şehri olan Barkeden alınmıştır. Burası Siren cenubu garbisindedir. 1000 senelik Yunan müstemleke idaresinden şimali Afrikanın bu kısmında kalan şey, Siren, Sirenaik ve Barke isimlerinden ibarettir.

Evvelki günkü İngiliz tebliği, Libyadaki İtalyanların Bingaziye doğru ric'atlerini hızlandırdıklarını ve İngilizlerin takibe devam ettiklerini, döküntülerden 400 esir toplandığını bildirmektedir. Kudüs radyosu ise Barke'den Bingaziye doğru çekilen İtalyanların son 24 saat içinde hiç mukavemet etmemiş, hatta ateş bile açmamış olduklarını hayretle bildirmektedir.

Bu mıntakada ric'atin hızlanması iki sebeble olabilir: Ya ric'at kollarını kovalayan İngiliz tayyarelerinin amansız tazyikından kurtulmak arzusu, yahud da burada mevcud müteaddid yollardan ilerleyen İngiliz kuvvetleri tarafından çevrilmek endişesi. Derne'den sonra İngilizlerin, düşmanı birkaç gün şiddet ve sür'atle takib etmelerinin bir sebebi de, sahil boyunca çekilen İtalyan kıt'alarını çevirip toplamak için memleketin dahilindeki yollardan sevkettikleri kıt'aların Bingaziye doğru kâfi derecede yaklaşmalarını temin etmek ve bu müddet zarfında sahildeki İtalyanların kaçmasına meydan vermemek olabilir.

Son İngiliz tebliği sadece İngiliz ileri hareketinin Bingaziye doğru memnuniyeti mucib surette inkişaf ettiğini bildirmektedir.

Şarki Afrika cephelerinde:

Eritre'de Agordat'tan kaçan İtalyanlar Keren civarına çekilmişler, İngilizler de arkalarından buraya varmışlardır. Muharebeler Keren etrafında cereyan etmektedir. İngilizler bu kasabaya 8 kilometre mesafede bulunmaktadırlar. Son İngiliz tebliğine göre Keren civarında kuvvetlice müstahkem İtalyan mevzilerine çatılmıştır. Keren, Agrodat'tan 60 kilometre mesafededir. Barentu'dan çekilen İtalyanlar da, şarka doğru ric'at etmektedirler. Bunlar da uğradıkları tazyik neticesinde malzeme, kamyonlar ve yüzlerce esir bırakmışlardır.

İngiliz Ortaşark orduları başkumandanı General Wavell tayyare ile Barentu'ya giderek vaziyeti yakından tetkik ettikten sonra Kahireye dönmüştür.

Eritrede eksersisi İtalyan olmak üzere 1500 esir alınmıştır. Barentudan ricat ederken sıkıştırılan İtalyanlardan daha fazla esir alınması da muhtemeldir.

Habeşistanda Gondar yolu boyunca bu mevkie doğru yapılan ileri hareket de şarka doğru inkişaf etmektedir. İtalyanların yollara mayn dökmesine rağmen İngilizler ilerlemektedirler. Gondar, Sudan hududundan 190 kilometre mesafededir.

Cenubî Habeşistana 30 kilometre derinliğinde girmiş olan cenubî Afrika dominyonu kıt'aları, tuttukları mevzileri takviye etmektedirler.

İtalyan Somalisinde, İngiliz devriye faaliyetleri, gittikçe ileriye doğru uzamaktadırlar. Somaliye 100 kilometre derinliğinde girilmiş; esir ve ganaim alınmıştır. Bu koca imparatorluğun her tarafında İngilizlerle Habeşler, İtalyanları Habeşistanın merkezine doğru ric'ate icbar etmektedirler.

Arnavudluk cephesinde:

Bu satırların yazıldığı saate kadar, Tepedelen henüz Yunanlılar tarafından işgal edilmemişti. Burada görülen yangınların tahliyeye işaret olduğunu söylemeğe lüzum yoktur. Yunanlıların her an şehre girmesine intizar edilmektedir. Yunanlıların aldıkları esirler, 18.500 kişiyi bulmuştur. Diğer haberlere göre, İtalyanların tanklarla yaptıkları bir taarruz akim kalmıştır. Yunanlılar bazı mevzileri süngü hücumlarile işgal etmişlerdir. Fakat cephenin umumî vaziyetinde mühim bir değişiklik olmamıştır. Son İtalyan esirleri, Avlonya limanının hava bombardımanlarile işe yaramaz bir hale geldiğini itiraf ve teyid etmişlerdir. Arnavudluk cephesinin şimal bölgesinde şiddetli bir topçu faaliyeti olmuştur. Ve Lin köyü civarında bir İtalyan cepaneliği berhava olmuştur.

Ele geçen İtalyan emirleri, İtalyan askerlerindeki maneviyatın Arnavudluk dağlarındaki hararet gibi sıfırın altına düştüğünü göstermektedir. Bu emirlerde kaçanların hemen öldürüleceği haber verilmektedir. Zavallı İtalyan neferleri, iki ölüm arasında bocalayıp durmaktadırlar.

***

Mareşal Petenin yeni teklifleri

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

neatisi için toplanmış olduğu da bildiriliyor.

Bir direktuar kurulacak

Londra 6 (a.a.) — Alman kaynaklarından alınarak İspanyol gazetelerinde intişar eden telgraflara göre, Fransa Hariciye Nazırı Flandin'in ve Dahiliye Nazırı Peyrouton'un yakında istifa etmeleri ve Mareşal Peten'in, Dahiliye Nazırı olarak Laval'den, Hariciye Nazırı olarak Baudouin'den, Harbiye ve Bahriye Nazırı olarak ta General Hutzinger ve Amiral Darlan'dan mürekkeb bir direktuar kurması muhtemeldir.

Almanlar, Fransayı aç bırakmakla tehdid ediyorlarmış

Zurich 6 (a.a.) — Lausanne'da çıkan La Tribune gazetesinin Vişi muhabiri Almanyanın Fransayı açlık ve Pariste yeni teşkil edilen parti vasıtasile ihtilâlle tehdid etmektedir.

Muhabire nazaran Laval son mülâkatında Amiral Darlan'ın dikkatini bu tehlikelere çekmiş ve Almanlara Fransanın cenubunda ve Tunusta üsler verilmesinin Fransanın şerefile telif kabul etmez bir şey olmadığını ilâve eyle - miştir. Yeter ki Almanya Fransız do - nanma ve ordusunun fili işbirliğini istemesin.

Laval, Vişi kabinesine tekrar girme - ğe muvafakatten önce otoritesinin işgal edilmiş veya edilmemiş bütün Fransaya şamil olacağının garanti edilmesini ve bundan başka matbuat ve radyo da dahil olduğu halde bütün propaganda organlarının ve polisin kontrolunu istemiştir.

Bununla beraber, Mareşal Peten Fransızların geniş bir ekseriyetinin Laval'e itimadı olmadığını ve kendisini «Fransa Gaulleiteri» olarak telâkki etmekte olduğunu bildirmektedir.

Mareşalın açlık endişesile Laval'i Dahiliye Nazırı tayin etmek suretile yeni bir uzlaşıcı gayret göstereceği ve fakat Bizertenin Almanyaya verilmesine muvafakat etmiyeceği zannedilmektedir.

Mareşal Petain'in azimkâr hareketi

Londra 6 (a.a.) — Londra mahfilleri Almanların, askerî projelerine Fransayı da teşrik etmek maksadile ileri sürdükleri talebler karşısında ittihaz ettiği azimkâr hattı hareketten dolayı Mareşal Peten'i takdir etmektedir.

Nevyork yolu ile Vişiden gelen telgraflardan alınan intıbaa göre, Mareşal Peten'in dahilî işler sahasında Almanlarla bazı hususlarda iş birliği yapmağa razı olacağı kabul edilmekle beraber Fransız donanmasını ve Almanların göz diktikleri şimali Afrika üslerini terketmeğe asla muvafakat etmiyeceği söylenmektedir. Bu itibarla Hitler'in müşkül bir vaziyete düştüğü de kaydedilmektedir. Cebir istimal edilmediği takdirde bugünkü kararsız vaziyetin devam edeceği şüphesizdir. Fakat Hitler kuvvet istimali cihetine gidecek olursa, Fransız donanması büyük bir kolaylıkla Fransız limanlarından ayrılacak ve Fransız müstemlekeleri de müttefiklerin yanıbaşında tekrar harbe girecektir.

Ankara radyosunun verdiği mütemmim malûmat

Ankara radyo gazetesi de şu mütemmim malûmatı vermiştir:

Stuttgart radyosu fransızca neşriyatında aşağıdaki manidar sözleri söylemiştir:

«Fransızlar unutmasınlar ki henüz Almanya ile Fransa arasında sulh yoktur, mütareke vardır. Fakat Almanlar tam itimad teminine mecburdurlar. Bu sebeble daha esaslı teminat almak mecburiyetinde kalacaktır. Vişi hükûmetinin tuttuğu yol bunu temin edemiyor.»

Bu neşriyattan Almanların mütareke ahkâmını değiştirmek istedikleri anlaşılıyor.

Habeşistandaki İtalyanlar

[Baştarafı 1 inci sahifede]

Addisababa Fransız hattından istifade edilmesi görüşülmüştür.

Gene zannedildiğine göre, İspanya veya Portekizde İngiliz şahsiyetlerile de müzakereler yapılmaktadır.

Daily Telegraph'a göre Kont Volfi Londraya gelecek ve Habeşistana yerleştirilen 100.000 İtalyanın tahliyesi meselesini görüşecektir.

Bu teşebbüs, Romanın şarkî Afrikadaki vaziyetin ne kadar ümidsiz olduğunu anlamış bulunduğunun ilk alâmetidir.

140 milyon dolarlık makine siparişi

Nevyork 6 (a.a.)— Nevyork Herald Tribune gazetesinin verdiği bir habere göre ,İngiltereye ödünç veya kira ile silâh verilmesi hakkındaki kanun projesi kongreden geçtikten sonra İngiliz satınalma komisyonu Amerikaya fazla olarak 140 milyon dolar kıymetinde ma - kine ve makine aksamı sipariş etmek niyetindedir.

Harb imalâtının genişlemesi üzerine İngilterenin makine ve makine aksamına olan ihtiyacı hissedilir derecede artmıştır.

RUMANYADA

Yeni kanunla ölüm cezaları çok artırıldı

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

zeme depoları, emtia binalarını, mühimmat ve silâh depolarını ve yardım sandıklarını yağma edenler, orduya aid stoklardan veya fabrikalardan silâh veya mühimmat çalanlar, devletin siyasî veya içtimaî nizamına karşı sözler, yazı ile veya bilfiil isyana teşvik edenler ,Kabine azalarına, devlet makamatını temsil eden sivil ve askerî şahsiyetlere ateş edenler, gayrimeşru surette devlete aid binaları işgal edenler ve bunları tahrib edenler, Kral ve Kral ailesi azalarına karşı yapılan suikastlerin failleri, isyan ve suikasd müşevvikleri ve müşevvikleri ihbar etmek vazifesinde tekâsül gösterenler ve içtimaî müesseselere karşı tecavüz edenler.

Bütün bunlar ölüm cezasına çarpılacaktır.

Yeni kanuna göre devletten müsaade almıyan siyasî teşekküllerin hepsi lâğvedilmiştir.

Ölüm, kürek ve hapis cezalarından başka kanun aşağıdaki cezaları da ihtiva etmektedir:

Emlâkin tamamen musaderesi, vazifeden azil, tekaüdden mahrumiyet, devlet diplomalarını iptal„ her türlü fikrî mesleklerde bulunmak yasağı, nişan takmak hakkından iskat.

Kanun yahudilerin, Rumanyadaki muhtelif ırklara mensub diğer gruplardan daha ağır bir surette cezaya çarpılacaklarını tasrih etmektedir.

Antoneskonun beyanatı

Bükreş 6 (a.a.) — Rador ajansı bildiriyor:

Devlet emniyeti hakkındaki yeni emirnamenin tatbika konulması münasebetile Başvekil General Antonesko gazetelere aşağıdaki beyanatta bulunmuştur:

«— Milletin menfaatleri ve yaşamak hakkı hiç bir müsamahaya müsaid değildir. Binaenaleyh, sulhu, emniyeti, asayişi bozmak istiyeceklere karşı şiddetli tedbirler almağa karar verdim. Bütün siyasî tezahürler yasaktır. Devletin menfaatlerine karşı tezahürler şiddetle cezalandırılacaktır. Yalnız suçlular hakkında değil ,onların aileleri, onları kullanan iş sahibleri ve devlet memurları hakkında da ağır cezalar tatbik olunacaktır.

Bu, hükûmetimin ve ordunun tam ve mutlak olarak asayişi muhafaza etmek yolundaki sarsılmaz azmini gösterir.»

General Antonesko, bundan sonra her sınıftan, her yaşta bulunan Rumenlere hitab ederek onlarınkinin ayni olan mes'uliyetini anlamalarını söylemiş ve demiştir ki:

«— Vatanın haklarını müdafaa için hepimizin birleşmesini tarihin emrettiği bu günde kin ve anarşi hareketlerine müsamaha edemem.

Binaenaleyh sükûn, iş, ittihad ve intizam düsturlarına riayet edilmesini istiyorum.

Menfaatlerimiz de bizden ayni şeyi bekliyor. Bunu anlamıyanlar, düşman kininin, hırsının ve menfaatlerinin aleti olmakta, binaenaleyh millete karşı ihanet etmektedir. Bunlara lâyık oldukları muamele yapılacaktır.»

İngilteredeki Rumanyalıların vücude getirdiği teşkilât

Ankara radyo gazetesi de dün akşam şu haberi vermiştir:

«İngilteredeki Rumanyalılar bir teşkilât vücude getirmişler ve bir de beyanname neşretmişlerdir. Beyanname ezcümle şunları istiyor:

1 — Rumanya Kralı Mihail'in iradesine hâkim olmasını temin etmek,

2 — Rumanyanın tabiî hududlarını temin etmek,

3 — Rumanyanın kayıdsız şartsız istiklâlini temin etmek.

4 — Bu milletlerin istiklâlini tanıyan yeni bir nizam kurmak.

Amerikadan İngiltereye gönderilecek harb malzemesi

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

mermileri nakletmek üzere uzun Atlantik seferlerine çıkmaktadırlar. Limana girip çıkan gemilerin tonajı ile bunlara yüklenen hamule nazarı itibara alınacak olursa bugün Nevyorkun dünyanın en büyük limanı olduğu anlaşılır.

Hangarlar İngiltereye gönderilecek muhtelif emtia yığınlarile depoludur. Bunlar arasında üstleri katranlı ve kalın bezlerle örtülü dağlar gibi yükselen harb malzemesi vapurların ambarlarına yüklenme saatini beklemektedir. Motörleri çıkarılmış tayyareler, tüfekler, mitralyözler, mermiler, infilâk maddeleri ve kimyevî maddeler başlıca malzeme yığınlarını tesgkil etmektedir.

Geçen yazdan, yani Dünkerkte bırakılan silâhların yerine konulmak üzere bir hamlede satın alınan Springfeld tüfeklerinin on binlerce sandık içinde İngiltereye nakline başlandığı gündenberi Nevyork doklarında geceli ,gündüzlü hummalı bir faaliyet eksik olmamıştır.

Gizli içtimada neler görüşüldü?

Vaşington 6 (a.a.) — Reisicumhur Ruzvelt, harb malzemesinin kiralanması hakkındaki kanun lâyihasında gösterilen yardımın İngiltereye sür'atle yapılması için dün tedbirler almıştır. Yardımın yeni safhası, Hariciye Nazırı Cordell Hull, Harbiye Nazırı Stimson, Bahriye Nazırı Albay Knox, Genelkurmay reisi General George Marshall ve deniz hareketi şefi Amiral Starkın iştirak ettiği ve Reisicumhurun riyaset eylediği uzun ve gizli toplantıda müzakere edilmiştir. Beyaz saray mahfillerinde söylenildiğine göre, Reisicumhur Ruzvelt'in askeri müşavirlerini bu gizli toplantıya davet etmesinin sebebi şudur: Reisicumhur, istilâ tehdidleri tahakkuk ettirilmeden evvel İngiltereye harb malzemesi gönderilmesini temin için kanun lâyihası parlamento tarafından kabul edilir edilmez tatbik mevkiine konulmasını arzu etmektedir.

Ruzvelt, meb'usan meclisinde iki gün- denberi müzakere edilmekte olan kanun lâyihasının cuma akşamı kat'iyyen reye konulması hususunda ısrar etmektedir.

Ruzvelt'in hususî murahhası Kudüste

Kudüs 6 (a.a.) — Amerika Cumhur Reisi Ruzvelt'in hususî murahhası Donavan bugün Kudüse gelmistir.

Donavan, İngiliz fevkalâde komiseri Mac Michael ile görüşmüştür.

Afrikada İngilizler her cephede ilerleyor

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

Sudandan başlayan muhtelif harekât esnasında zayiatımız az olmuştur.

Habeşistanda, ricatini setretmek için düşman tarafından bırakılan bir çok mayin tarlalarına rağmen Gondar yolu boyunca ileri hareketimizde mühim terakkiler kaydedilmiştir.

İtalyan Somalisinde hudud boyunca her mıntakada düşman topraklarına her gün biraz daha ziyade nüfuz edilmektedir. Şimdiye kadar ehemmiyetsiz olan zayiatımıza mukabil düşman zayiatı kıyas edilmiyecek nispette fazladır.

İngiliz tayyarelerinin hedef tuttuğu mahaller

Kahire 6 (a.a.) — İngiliz hava kuvvetleri karargâhının tebliği:

4/5 şubat gecesi İngiliz bombardıman tayyareleri Bingazi yakınındaki Benine tayyare meydanı ile Berka hava meydanını bombardıman etmişlerdir.

Beninede iki hangar tahrib edilmiş ve petroldan çıkmış olması muhtemel büyük bir yangın zuhur etmiştir. Keza nakliye vasıtaları arasında ve bir tayyare iniş sahasında bombaların patladığı görülmüştür.

Berkada kışlalarla hava meydanında bulunan nakliye malzemesi ve binalar bamba ve mitralyöz ateşine tutulmuştur.

Barce garı bombardıman edilmiştir.

4/5 şubat gecesi Rodosta Mariça hava meydanı bombardıman edilmiş, hangarlar ve binalar üzerine bombalar düşmüştür. Garajlar ve atölyeler yakınında büyük bir yangın çıkmıştır. Diğer iki yangın daha çıktığı ve yerde bulunan tayyarelerin yandığı görülmüştür. Pilotlarımız bu taarruzu hava meydanını mitralyöz ateşine tutmak suretile tamamlamışlardır.

İtalyan doğu Afrikasında muhtelif cephelerde mes'ud neticeler veren harekâtta orduya her türlü muzaherette bulunulmuştur.

Barentuda iki düşman avcısı daha yakalanmış ve biri düşürülmüştür.

Kerende tepelere ve şehrin şarkındaki yol üzerine yerleştirilmiş olan bataryalara pike hücumlar yapılmıştır.

Negasitte nakliye malzemesi üzerine bombalar atılmıştır. Elde edilen netice çok büyüktür.

Dessie üzerine yapılan bir baskında binalarda ve nakliye vasıtalarında müteaddid yangınlar çıkarılmıştır.

Dün gündüz avcılarımız taarruzî keşiflerini idame etmişlerse de düşmanla hiçbir muharebe cereyan etmemiştir.

Bütün bu harekâttan bütün tayyarelerimiz üslerine dönmüşlerdir.

İtalyan tebliği

Roma 6 (a.a.) — İtalyan tebliği:

Şimali Afrikada tayyarelerimiz, İngilizlerin motörlü vesaitini bombardıman etmiştir.

Şarki İtalyan Afrikasında şimal cephesinde Cheren mıntakasında dün bütün gün şiddetli muharebeler olmuş ve bu muharebelere her iki tarafın tayyareleri iştirak etmiştir. Avcı tayyarelerimiz, Blenheim tipinde üç tayyareyi alevler içinde yere düşürmüşlerdir.

2 şubat tarihli tebliğde bildirildiği veçhile üç nakliye gemisini batırmış olan İtalyan tahtelbahri, beş bin iki yüz ton hacmindeki ve Urla adındaki İngiliz vapurunu da batırmıştır.

Siyahgömlekli grupları teslim oluyor

Hartum 6 (a.a.) — Agordat ötesinde ilerlemelerine devam eden İngiliz kuvvetleri şimdiki halde Eritrede Kerenden bir kaç mil mesafede bulunmaktadır.

Barentu'nun şarkında ricat eden İ - talyan kuvvetleri İngiliz hava kuvvetleri tarafından şiddetle bombardıman edilmekte ve motörlü kıt'alarımız tarafından sıkıştırılmaktadır. Agordat ve Barentu mıntakalarında temizleme hareketi devam etmektedir. Bu mıntakalarda bir çok siyah gömlekli grupları teslim olmuşlardır. Esir miktarı henüz tespit edilmiş değilse de bunun çok mühim olduğu anlaşılmaktadır.

Habeşistanda Metemma yolu boyunca İngiliz kuvvetleri iyi terakkiler kaydetmişlerdir.

Metaksas ismi verilmesi teklif edilen yerler

Atina 6 (a.a.) — Katimerini gazetesi, vaktile Romalıların Yunanistana karşı yürüdükleri zaman kullanmış oldukları eski Egnatia yolu na, İtalyanları Elen arazisinden kovan Metaksasın adının verilmesini tekil ediyor.

Diğer taraftan tanınmış arkeolog Atina milli müzesi sabık direktörü Aleksandr Filadeflus, Atinada Omonia meydanı civarındaki Lauriun meydanına Metaksas meydanı ismi konulmasını teklif eylemiştir.

Matbuat Nazırı Nikoludis'i Görüceden aldığı bir mektub, «ölmemiş olan, fakat Elen kalblerinde daima mevcud bulunan» Metaksasın düşmandan ganimet alınan toprağın madeninden bronz bir heykelinin yapılmasını ve bu heykelin meçhul askerin mezarı karşısında selviler arasına, Metaksasın Elen vatanının tealisine bu derece cehdle çalıştığı büronun önüne dikilmesini teklif etmektedir.

Hindistana gönderilen İtal. yan esirleri

Bombay 6 (a.a.) — 900 askerle 104 subaydan ibaret yeni bir İtalyan esiri grupu Bombaya muvasalat etmiştir.

Tahrib edilen istilâ limanları

(Baştarafı 1 inci sahifede)

Aşağıya baktığımız zaman 150 metrelik bir sahanın yanmakta olduğunu gördük. Alevler 60 metreye kadar yükseliyordu. Yangın denizin hemen kenarında zuhur etmişti. Kalın ve simsiyah duman bulutları semaya yükseliyor ve bizim bulunduğumuz irtifaı bile geçiyordu. Biz o sırada 3000 metre yükseklikte uçuyorduk.»

Ostendede hava o kadar müsaid olmadığı halde pilotlarımız burada da bombalarını hedeflerine isabet ettirmeğe muvaffak olduklarını söylemişlerdir.

Dieppe ile Dünkerke, bulutlar içinde arada sırada hasıl olan boşluklardan istifade edilerek hücum edilmiştir. Bu vaziyet bombardıman neticelerini sarahatle tespite mâni olmustur. Bununla beraber birçok bambaların doklar mıntakasında patladığı görülmüştür.

Bordeauxda bazı bombaların başlıca havuzlardan biri üzerine düştüğü tespit edilmiştir. Çıkarılan yangınlardan birinden göklere yükselen kapkara bir duman öyle bir kesafet arzediyordu ki Almanların petrol depolarından birini daha kaybettiklerine yükmetmek mümkündü.

Bordeauxda Almanlar Merignac hava meydanını İngiltereyi abloka etmek için kullandıkları üsler arasına ithal ettikleri için bu meydan ´bir saatten fazla süren hücumlara hedef ittihaz edilmiştir. Burası havanın açıldığı bir sırada bombardıman edildiği cihetle bu hücum mütehavvil bir gecede yapılan harekâtın en muvaffakiyetlilerinden birini teşkil etmiştir.

İngiltereye yapılan hücum

Londra 6 (a.a.) — İngiliz Hava ve Dahilî Emniyet Nezaretlerinin bu sabahki tebliği:

Çarşambayı perşembeye bağlayan gecenin ilk kısmında, düşman tayyareleri, İngilterenin şarkına ve cenubu şarkisine ve Londra mıntakasına bambalar atmıştır. Bu hücumlar küçük mikyaslarda yapılmıştır. Bir veya iki noktada hasar vukua gelmiş, fakat heyeti umumiyesi ile hasar ağır olmamıştır. Bildirilen telefat miktarı küçüktür.

41 tayyare düşürüldü

Londra 6 (a.a.) — Dün mihver devletlerinin gene 41 tayyare kaybetmiş olduklarına dair bir haber alınmıştır. Bunlar Libyada düşürülen veya yakalanan 24 İtalyan tayyaresi ile Kenya ve Fransız Somalisi hududlarında tahrib edilmiş olan diğer 9 İtalyan tayyaresi ve İngiltere üzerinde düşürülmüş olan 5 Alman bombardıman tayyaresi ile Malta üzerinde düşürülen üç Yunkers tayyaresidir.

Alman tebliği

Berlin 6 (a.a.) — Resmî tebliğ:

Dün öğleden sonra düşman tarafından avcı tayyarelerinin himayesinde bulunan ve muharebe tayyarelerinden mürekkeb filolar tarafından müteaddid dalgalar halinde Manş sahilindeki işgal altında bulunan topraklar üzerine yapılmasına teşebbüs edilen akın Alman müdafaa vasıtalarının fevkalâde bir surette hareket etmesi neticesinde akim kalmıştır. Düşman 17 tayyare kaybetmiştir. Bunlardan on dördü avcı tayyarelerimiz, üçü de tayyare dafi bataryalarımız tarafından düşürülmüştür.

Alman muharebe tayyareleri, Harwichin cenubu garbisinde sahra tahkimatını ve Times halicinde vapurları muvaffakiyetle bombardıman etmişlerdir. Üç bin tonilâtoluk bir vapur batırılmıştır. Büyük bir ticaret gemisi de mühim hasara uğratılmış ve içinde yangın çıktığı görülmüştür.

Bir uzun mesafe muharebe tayyaresi İrlandanın 450 kilometre garbında bir ticaret vapuruna bombalar ve tayyarede bulunan diğer silâhlarla hücum etmiştir. Vapur manevra kabiliyetini kaybederek bulunduğu yerde kalmıştır.

Dün gece Alman hava ordusu tarafından yapılan hücumlar İngilterenin cenubu şarkisinde bulunan ve harbin sevk ve idaresi bakımından ehemmiyetli görülen hedeflere tevcih edilmiştir. Bir limanın tesisatında müteaddid yangınlar çıkmıştır.

Düşman, Alman ve Alman işgali altında bulunan arazi üzerine akın yapmamıştır.

Tayyare dafi bataryalarımız 4 şubatta Brest civarında bir düşman tayyaresi daha düşürmüşlerdir. Bu suretle 4 ve 5 şubatta düşmanın tayyare zayiatı 21 e baliğ olmuştur.

Harbe giren milletlerin çocukları için

Lizbon 6 (a.a.) — Salazar kabinesi aşağıdaki resmi notu neşretmiştir:

Bu günkü harbe iştirak eden Avrupa memleketleri çocukları lehindeki gayretlerin telif ve tanziminin ve bu işin Portekizde merkezileştirilmesinin âşikâr bir surette faydalı olacağına kani bulunan Portekiz hükûmeti, bu tasavvurun tatbikini kolaylaştırmak için iştirak edebilecek hükûmet ve şahsiyetler nezdinde teşebbüste bulunacaktır.

Müsellâh gemilerin tahrib ettiği tayyareler

Londra 6 (a.a.) — Avam Kamarasında Bahriye Nazırı Alexander harbin bidayetinden 4 şubat 941 e kadar müsellâh silâhlarla müceh - hez ticaret gemileri tarafından 26 düşman tayyaresinin tahrib edildiğini bildirmiştir.

Bundan başka 15 tayyare muhtemel olarak tahrib edilmiş, 70 tayyare de hasara uğratılmıştır.

Ana dil meselesi

[Birinci sahifeden devam]

muhtelif Türk müellifleri tarafından, dilimize dair yazılmış nekadar eser varsa hepsini toplattırıyoruz. Bunlardan azamî istifade edilmesini temine çalışacağız. Bu arada (Divanı Lûgatü-türk) başlıbaşına bir hazinedir. Türk Dili Tetkik Cemiyeti bu eseri neşretmektedir.

Türk olmıyan, fakat türkçe ile meşgul olan ecnebi âlimlerin eserlerini de ihmal etmiyeceğiz. Fransız Jean Deny'nin kitabının tam tercümesi yapılmıştır ve forma halinde neşredilmektedir. Bu tercümenin kıymeti, bizzat müellif tarafından görülmüş, ve noktai nazarı tespit edilmiş olmasındadır. Jean Deny'nin tercüme hakkındaki raporunu kitaba ilâve ediyoruz. Bu suretle, tabir caizse, ana dilimizin tâbi olduğu kaidelerin efkârı umumiyesini tespit etmeğe çalışıyoruz. Bu hususta bilhassa ekler (lâhikalar) meselesini hazırlamakta Türk Dil Kurumu esaslı mesaiye girişmiş bulunuyor.»

Ana dil davasında terim meselesinin doğurduğu müşkülleri hepimiz yakından biliyoruz. Son yirmi senelik tekâmül, bizi her bakımdan garba yaklaştırdı. Bir zamanlar arabcanın yardımile bulduğumuz ilim ve fen istilahlarını bugün artık kullanamıyoruz. Terim bahsi, başlıbaşına bir dava halinde senelerdenberi hepimizi yoruyor. Maarif Vekâleti, lâyik olduğu alâkayı bu mevzudan esirgememiştir. Sayın Vekili dinliyelim:

«— Şimdiye kadar astronomi, matematik, fizik, kimya, zooloji, biyoloji ilimlerinin ilk, orta ve lise devrelerini alâkadar eden terimleri hazırlanmıştır. Bu terimlerin tenkidini yapmak ve yüksek tahsilin icab ettirdiği diğer terimleri araştırmak üzere Üniversiteye vazife verdik. Hukukî terimler için ayrıca (Hukuk ilmini yayma kurumu) ile daimî temas halindeyiz. Bu mesele de iki, nihayet üç senelik b